

221

SETEMBRE
2011
3 EUR

el mirall

Entrevista

Rodant pel món, 1a part

Itineraris

Gaspar Valero:
Travessa de la serra de
Tramuntana tira a tira
(5a etapa)

Dossier

El cooperativisme agrari
i ramader, bons temps?

**Ajuts per iniciar
estudis universitaris**

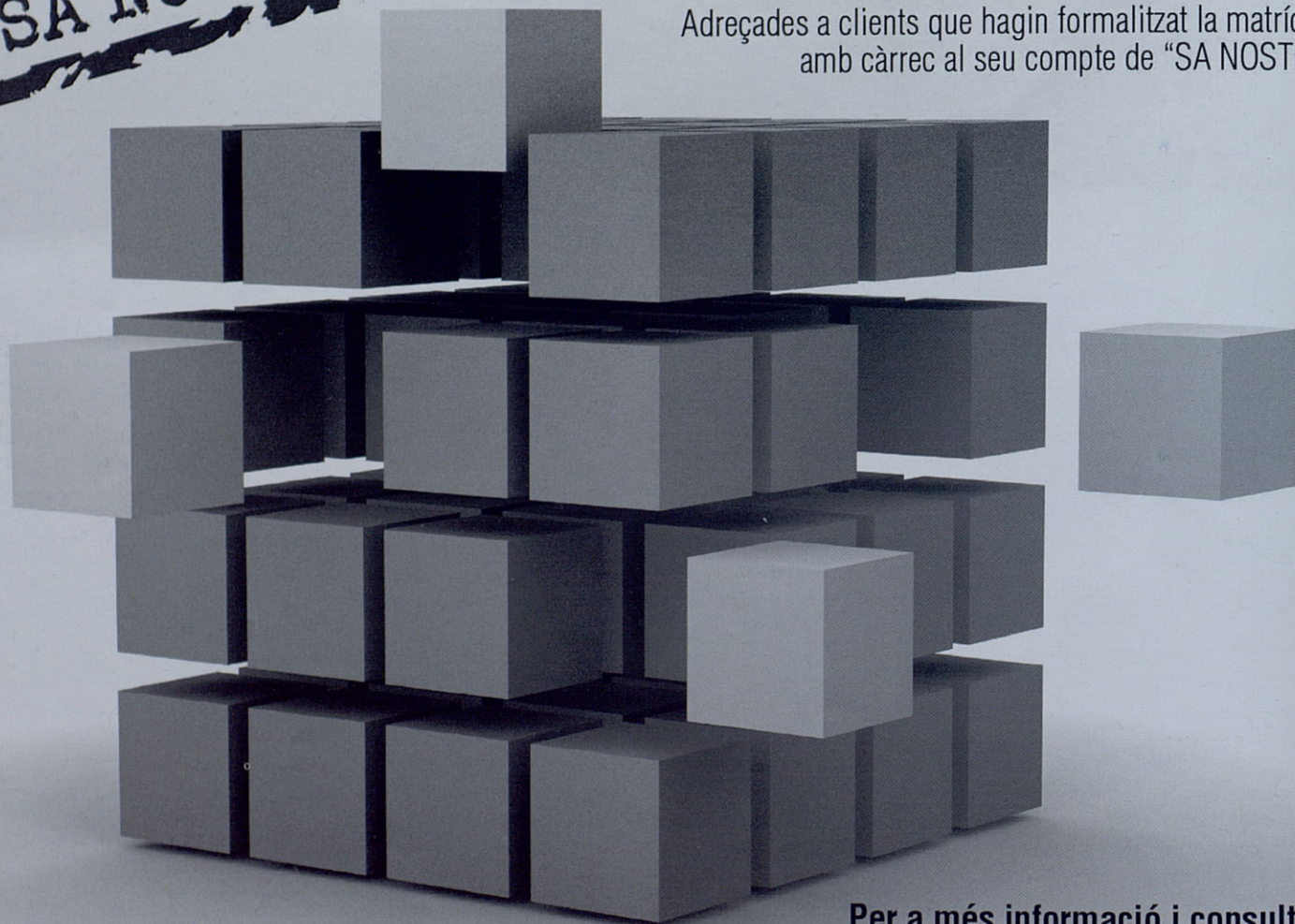
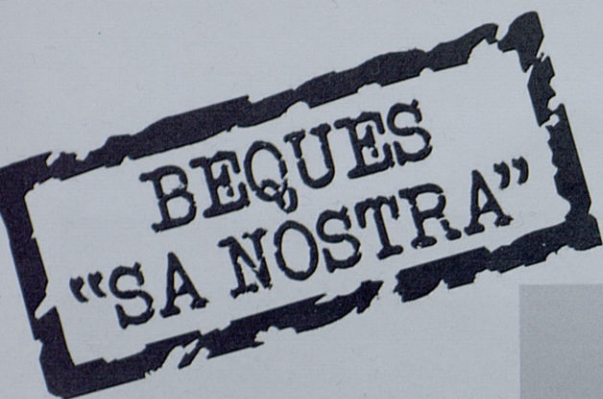
+

**Ajuts per a estudis artístics
i de disseny de grau superior**

CONVOCATÒRIA 2011

Presentació de sol·licituds
del 15 de juliol al 4 de novembre de 2011

Adreçades a clients que hagin formalitzat la matrícula
amb càrrec al seu compte de "SA NOSTRA"

Per a més informació i consultes:
www.obrasocialsanostra.com

Universitat de les
Illes Balears

Obra Social

SA NOSTRA Caixa de Balears

[índex]

Universitat de les
Illes Balears

Servei de Biblioteca i
Documentació

editorial 4

Cooperativisme i benestar

dossier 5

El cooperativisme agrari i ramader, bons temps?

entrevista 14

Rodant pel món. 1a part

miscel·lània 23

Jaume Lladó

racó econòmic 24

[M]als comportaments econòmics

el semàfor 25

Oficina dels Drets Lingüístics

llibres 26

Pere Quart, Alexandre Ballester i Gabriel Galmés:
Tres homenots inoblidables

art 30

Casal Solleric. Batalla, realitat i vida

itineraris 36

Travessa de la serra de Tramuntana tira a tira
Cinquena etapa: d'Orient a Bunyola

cinefàgia 44

Petites mentides amb importància

EL MIRALL

REVISTA CULTURAL
Setembre de 2011 · Núm. 221

Edició:
OBRA CULTURAL BALEAR

Publicació:
Associació EL MIRALL
C/ del Pare Bartomeu Pou, 31, bxs.
07003 Palma

Adreça electrònica:
<http://www.ocb.cat>
comunicacio@ocb.cat

President:
Jaume Lladó

Director:
Joan Guasp

Cap de redacció:
Esther Balaguer

Consell editorial:

Jaume Lladó
Pere Bueno
Joan Guasp
Joan Miquel Chacon
Gabriel Matas
Macià Calafat

Publicitat:
Santi Adrover

**Producció, administració
i publicitat:**

Tel.: 971 72 59 37
Telefax: 971 71 93 85
Apartat de correus 179
07080 Palma

Delegació a Barcelona:

Omnium Cultural
C/ de la Diputació, 276, pral.
08009 Barcelona

Delegació a València:

Acció Cultural del País Valencià
C/ del Baró de Càrcer, 37
46001 València

Disseny
Marco Spinazzola

**Maquetació i
fotocomposició**
Ecogràfic

Impressió
Xisco Arts Gràfiques
C/ del Baix Riera, 1-A, Palma
Tel. 971 475754

Dipòsit legal
PM 10-1987

Agraïments
Paraula. CSL

Els articles publicats en aquesta revista expressen únicament l'opinió dels autors.

UNIVERSITAT DE LES ILLES BALEARS

511015305X

[editorial]

Cooperativisme i benestar

La gran troballa del cooperativisme va significar el descobriment que els mateixos socis d'una societat cooperativa n'eren, alhora, els propis usuaris. No hi havia amos ni obrers. Els obrers, els productors, n'eren els propietaris. Aquesta és la gran descoberta del moviment cooperativista.

Les primeres cooperatives, totes majoritàriament de l'àmbit del camp, sorgiren amb força i extensió geogràfica i econòmica al segle XVIII. Era tan extraordinària la seva manera d'actuar i de moure's, que semblava insòlit haver tardat tant temps a consolidar-se. Naturalment que, des de molts segles abans, ja hi havia hagut diferents formes de cooperativisme a petita escala, encara que no se'l conegués amb aquest nom. L'objectiu modern del cooperativisme va ser que els beneficiaris d'aquelles societats fossin els mateixos integrants de l'empresa. Perquè, al cap i a la fi, una cooperativa no deixa de ser una empresa: una empresa propietat dels que hi treballen i de ningú més.

La idea és tan singular i tan positiva que sorprèn que, malgrat l'èxit assolit els últims temps, aquest no sigui encara més gran i universal: sembla que el cooperativisme sigui el remei de tots els mals socials que ens envolten. Només els egoismes personals i la gran fortalesa de la maquinària econòmica mundial destinada a espremer el consumidor en general ho està impedit. Però també és cert que cada cop els ulls dels propis consumidors resten més oberts i estan disposats a embarcar-se en aquesta aventura ideal del cooperativisme. Basta veure l'estat actual del moviment cooperatiu.

Aquí, a les Illes, ens hem de felicitar, i de cada dia més. A mesura que ens espavilem es veurà com augmenten el nombre de cooperatives, no tan sols en l'espai de l'economia rural, ramadera i agroalimentària, sinó en tots els àmbits de la vida social. A final dels anys cinquanta i a principi dels seixanta del segle passat, sorgí un moviment cooperatiu fort i valent gràcies a la fe d'un home que s'hi implicà de bon de veres. A Consell, el seu poble, l'amo Antoni Marratxí, Antoni Pol Vich, al qual se li hauria de retre un homenatge de gratitud, va constituir en l'espai de dos o tres anys un embrió d'allò que després esclatà amb força arreu de l'illa de Mallorca, encara que a Menorca ja s'havien fet provatures molt agosarades en aquest camp: va instituir la Cooperativa Agrícola y Caja Rural de Consell. Posteriorment, i per afavorir els immigrants i els nouvinguts d'aquells anys de pobresa generalitzada, va crear amb molt èxit la Cooperativa de la Vivienda Niño Jesús: tota aquella gent vinguda de fora va poder disposar d'un solar i una casa en propietat on viure i recobrar l'autoestima i va emprendre la integració entre nosaltres. D'aquella llavor, n'han sorgit els fruits, d'una manera molt destacada el que ara mateix es coneix com a Camp Mallorquí i, fins i tot, en podríem dir potser indirectament però verificable, també Mercapalma, el gran magatzem de Mallorca. I, per contagi, moltíssimes altres associacions cooperatives de tot signe.

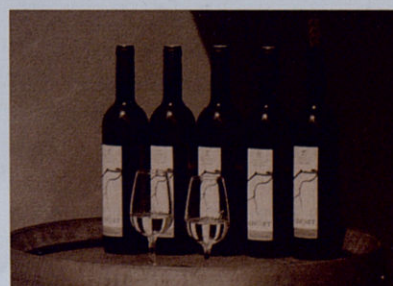
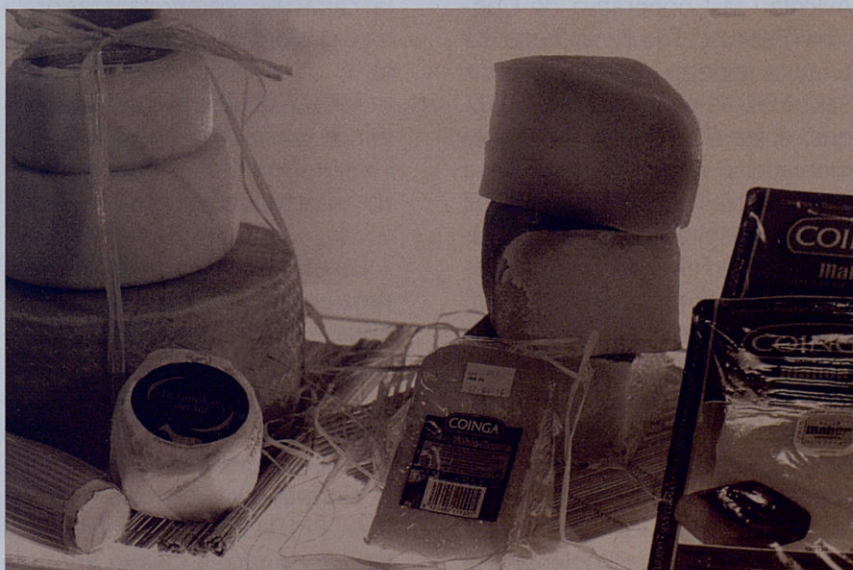
És una evidència que si el món fos gestionat com una gran cooperativa, tot funcionaria molt millor: no tan sols en l'aspecte econòmic, sinó també social, cultural, mediambiental, educatiu, polític, etcètera.

Gràcies al cooperativisme no patiríem la greu crisi mundial que estem patint.

[dossier]

COORDINACIÓ: ESTHER BALAGUER

El cooperativisme agrari i ramader, bons temps?

Del verger a l'ermàs?

TEXT: MATEU MORRO I MARCÉ

FOTOS CEDIDES PER: COOPERATIVES AGRO-ALIMENTÀRIES ILLES BALEARS

Les arrels del cooperativisme agrari i la seva importància

El moviment cooperatiu forma part del moviment general de l'associacionisme agrari i aquest s'integra dins l'evolució contemporània de la pagesia. És a final del segle XIX quan l'associacionisme pagès a les Illes pren més força i dona lloc a sindicats pagesos, cambres agràries, caixes rurals i cooperatives, un poc al recer del sindicalisme catòlic de la Restauració. Així, el Sindicat Agrícola Solleric, l'antecedent més antic de l'actual Cooperativa Agrícola de Sant Bartomeu, es fundà l'any 1899 d'iniciativa de mossèn Josep Rullan i Mir. Un any després, el 1900, es constituí a Ciutat la Cooperativa Agropequària de Mallorca. Aquest moviment devia ser la reacció a la crisi agrícola de final del XIX, que volia encaminar l'agricultura cap a les millores tècniques i la introducció de nous cultius enfocats a l'exportació. El dinamisme econòmic d'aquella època permetria el creixement d'una pagesia propietària de gran pes social i representaria un procés de modernització social mai conegut fins aleshores.

A principi del segle XX el moviment cooperatiu pagès pren nova força. La figura de l'enginyer agrònom Ernest Mestre i Artigas hi és rellevant. Aquest home, nascut a Sant Pere de Ribes, dirigí l'Estació Enològica de Felanitx a partir de 1913 i fou un dels fundadors, el 1919, amb Bartomeu Vaquer i mossèn Miquel Caldentey, del Celler Cooperatiu de Felanitx. També el 1927 es va crear un celler cooperatiu a Manacor. El 1912 es constituí la Cooperativa Agrícola de Campos, i el 1914 la Cooperativa Avícola i la Cooperativa de Consum i Producció de Banyalbufar. La primera societat agrícola creada a Sant Jordi va ser fundada el 1916, que, entre altres coses, exportava moniatos a Barcelona. La Tafona Cooperativa de Sóller es constituí el 1926, inspirada en el Celler Cooperatiu de Felanitx i amb l'assessorament d'Ernest Mestre. El 1930 es creà l'associació de ramaders que donaria lloc a la Cooperativa de Son Sunyer, que el 1958 es fusionà amb Lactel per formar AGAMA. Sa Pobla ha estat un redol important del cooperativisme pagès: a partir de 1929 es va fundar la Protectora Agrícola Poblense i el

1930 es creà la Cooperativa Agrícola Poblense, que ja el 1935 inicià l'exportació de patata al Regne Unit. En aquesta iniciativa tornam a trobar el mestratge d'Ernest Mestre. La Cooperativa de Muro es creà el 1935.

La història d'aquest moviment cooperativista està per fer. En una primera visió ens apareix com un moviment liderat per propietaris, amos i pagesos rics, sota el predomini ideològic del sindicalisme pagès catòlic, amb una vocació de modernització tècnica i millora de la capacitat comercialitzadora i exportadora de l'agricultura balear. El cooperativisme és un moviment que es vincula a la innovació en les tècniques i els cultius, a la constitució d'uns equipaments industrials moderns i a l'exportació.

La trajectòria cooperativista moderna a Mallorca, Menorca, Eivissa i Formentera

A la postguerra, sobretot en els anys cinquanta, es produí una nova onada associativa. El 1944 es creà la Cooperativa Agrícola de Sant Joan. El 1945 prengué cos la Cooperativa Agrícola i Caixa Rural de

Caimari. La Cooperativa de Montuïri es creà el 1947 i la Cooperativa de Porreres el 1956, que exportava albercoc sec a Europa. En els anys cinquanta es creà la Cooperativa Agrària de Sant Jordi, dedicada a la comercialització d'hortalisses.

La Cooperativa de Sant Antoni de Portmany i la Cooperativa de Santa Eulària del Riu són de 1951. La Cooperativa de Formentera és de 1952. D'aquesta manera quedava establert un sistema cooperatiu molt arrelat a les Pitiüses, renovat amb la constitució molts d'anys més tard, el 1998, de la Cooperativa Agroevissa, dedicada a la comercialització d'hortalisses. La Cooperativa de Sant Bartomeu de Ferreries i la Cooperativa de Sant Martí des Mercadal són de 1959, que amb les de Ciutadella, Alaior, Coinga i la Cooperativa Agrària Ecològica de Menorca constitueixen el cooperativisme agrari menorquí actual, d'un gran pes econòmic i social.

La transició a la democràcia obrí les portes a una nova reactivació del moviment pagès. El 1970 es creà la Cooperativa de ses Salines

i entre els anys 1975 i 1980 el moviment cooperatiu es desvetlà arreu de les Balears: el 1978 es formà la Cooperativa d'Artà; la Cooperativa de Petra i la Cooperativa Pagesa d'Inca, el 1982, i la Cooperativa Pagesa de Pollença, la Cooperativa Simó Tort de Manacor, la Cooperativa Alpira d'Algaida i la Cooperativa de Lluçmajor, el 1980.

Arran d'aquesta nova escomesa cooperativista, l'any 1983 es constituí la cooperativa de segon grau Camp Mallorquí, ubicada a Consell. L'any 1987 es constituí UCAME, cooperativa de segon

grau que agrupà totes les cooperatives de Menorca, i el 1988 es formà UCABAL (Unió de Cooperatives Agràries de Balears). La crisi dels darrers anys de la dècada dels vuitanta dugué a les fallides impactants de la Cooperativa Agrícola de sa Pobla, es Nostre Camp d'Eivissa i sa Roqueta de Menorca.

El moment actual de la pagesia balear i el nou cooperativisme

En els darrers vint anys el moviment cooperatiu ha anat fent el seu camí al compàs de l'evolució de la

nostra agricultura. La manca de polítiques adequades a la realitat agrària de les Balears, però, ha produït efectes distorsionadors. Al no reconeixement del fet insular, que ens deixa en inferioritat competitiva, s'hi han afegit els impactes de la urbanització extensiva i del nou model alimentari mundial dominat per les transnacionals. El resultat de tot això ha estat greu i els espais agraris de les Balears han patit una forta desestructuració funcional, mentre que molts de pagesos s'han vist obligats a deixar l'activitat per manca de rendibilitat i futur.

Després de les quatre onades cooperativistes de 1900, 1912-1936, 1944-1960 i 1975-1983, es nota un cert esgotament de les forces pageses. El camp es troba mal-

menat, sense un relleu generacional suficient i amb greus dificultats de supervivència. Hi ha tot un cicle que arriba al seu final, i per reactivar un món que pareix que fa les darreres fa falta canviar les polítiques territorials, agràries i alimentàries. Això és impensable sense una clarificació de la societat balear respecte al model de país. L'elecció és entre una terra sense pagesia o una pagesia que tenguí esment del verger que ha estat, i encara és en bona mesura, el nostre país. En aquesta decisió, el moviment cooperativista hi té moltes coses a dir.

Mateu Morro i Marcé és coordinador d'Unió de Pagesos de Mallorca

Situació del cooperativisme agroalimentari a les Illes Balears

TEXT: JAUME ORELL CANALS

FOTOS CEDIDES PER: COOPERATIVES AGRO-ALIMENTÀRIES ILLES BALEARS

El cooperativisme agroalimentari de les nostres illes és l'eina que tenen els agricultors i ramaders per poder fer front a la situació que vivim en aquests darrers anys.

El cooperativisme agroalimentari de les nostres illes és l'eina que tenen els agricultors i ramaders per poder fer front a la situació que vivim en aquests darrers anys.

La gran crisi econòmica i financera s'ha sumat a la vegada a una crisi de valors que no fa més que reforçar la proposta de les cooperatives com a fórmula per respondre davant el soci com a persona, oferir la possibilitat de la gestió democràtica i dels serveis de valor i actuar davant el mercat d'una manera solvent i competitiva.

Les cooperatives tenen un paper socioeconòmic fonamental que no tenen altres tipus d'empreses. Podem assegurar que, a pesar d'haver disminuït la facturació a causa d'una davallada del consum per part del soci dels inputs ocasionat per la pujada dels preus de les matèries primeres i l'abandó de l'activitat d'algunes explotacions,

en aquests darrers anys les cooperatives han mantingut els llocs de feina. Això en els temps que corren és un valor que s'ha de reconèixer a aquest sector.

Més del 85% dels agricultors i ramaders estan associats d'acord amb aquest model i podem dir que això ha permès que mils de persones que viuen en el món rural de les nostres terres ho puguin continuar fent i, en molts de casos, que els aliments que consumim continuïn produint-se i posant-se a l'abast del consumidor.

És una fórmula, no tan sols de subsistència dels pagesos i ramaders, sinó de manteniment d'una posició competitiva en el mercat. Vivim actualment una situació en què l'adversari s'ha fet molt gran. Assistim diàriament a les fusions i les aliances entre grans empreses comercialitzadores i cadenes de distribució que fan que la negociació entre els productors per mitjà de les cooperatives i entre aquestes sigui cada vegada més dura. Les condicions que imposen aquestes

cadenes i el compliment de tota la normativa europea per garantir una seguretat alimentària són molt elevades.

Davant això, les cooperatives tenim una assignatura pendent i un gran repte, que és fer la passa cap a les fórmules per integrar-les. Les cooperatives de les Illes hem d'aprofitar les sinergies i procurar mantenir una activitat de forma sostenible i competitiva. Les mateixes fórmules que s'estan aplicant en altres sectors també són les que hem de treballar entre nosaltres.

Les cooperatives agroalimentàries de les Balears han facturat durant l'any 2010 66.254.787,91 euros, tenen gairebé 6.000 socis de base i donen feina fixa a 265 treballadors.

Menorca, amb set cooperatives, té un pes molt significatiu en aquesta facturació. Algunes cooperatives importants de venda de subministraments i una indústria lletera, com Coinga, li atorguen un pes molt important. Es tracta d'una illa que treballa un sector molt concret.

A Eivissa hi conviuen tres coope-

ratives que principalment treballen el sector de subministraments i la producció i la comercialització de fruites i hortalisses.

En canvi, a Mallorca hi ha 25 cooperatives, les quals es dediquen majoritàriament a diversos sectors a la vegada: fruites seques, oví, subministraments, cereals...

Entre les cooperatives de Mallorca hi ha tres cellers, petits però amb projecció i amb un vi excel·lent i de gran qualitat; dues cooperatives de producció ecològica, i una cooperativa que es dedica a la transformació i la comercialització d'oli i que està emparada amb una denominació d'origen.

Aquestes cooperatives que es dediquen a la transformació i la venda directa del producte sens dubte són les que millors resultats obtenen, ja que, per un costat, sumen al producte un valor afegit i, per l'altre, fan el camí cap al consumidor, d'aquesta manera no han d'afegir costos intermedis; per tant, aconsegueixen uns marges de venda millors i tenen la possibilitat de fer una liquidació millor al seu soci.

Avui en dia és impensable que un pagès o un ramader pugui exercir la seva activitat i arribar al consumidor si no és mitjançant una cooperativa que li doni suport i cobertura.

No podem acabar aquest article sense tornar a insistir que ara com ara les cooperatives són les que mantenen l'activitat en el món rural; són les que ajuden que el sector productor, l'agricultura i el manteniment del paisatge siguin una realitat. I és més, en aquests moments de greu crisi econòmica, les cooperatives estan suportant i finançant l'activitat dels seus socis, que en molts de casos no poden satisfer el pagament dels productes que retiren de les cooperatives per seguir amb l'activitat.

Jaume Orell Canals és president de la Cooperativa Sant Bartomeu de Sòller.

Perspectives de futur

TEXT: JERÒNIMA BONAFÉ RAMIS

FOTOS CEDIDES PER: COOPERATIVES AGRO-ALIMENTÀRIES ILLES BALEARS

Futur i competitivitat. Hem de lligar aquests dos conceptes a les cooperatives. El nostre futur passa necessàriament per aconseguir optimitzar les rendes dels nostres socis. No ens basta ser competitives per mantenir-nos, sinó que aquest ha de ser el nostre objectiu com a empreses que som, i precisament això és el que ens fa diferents dels altres, singulars.

Avui, les cooperatives són capaces de posar les seves produccions en el mercat amb unes condicions exigents de seguretat alimentària i qualitat que a més són respectuoses des del caire social i mediambiental. Per això, algunes actuacions que hem fet fins ara han de canviar, hem de fer una passa més per poder donar tot aquest valor afegit als socis.

La nostra posició dins el mercat ha de passar per una bona organització empresarial, una planificació de la producció, una dimensió per competir i una optimització dels recursos.

Per aquest motiu, és necessària una bona predisposició als canvis,

les integracions i les aliances amb altres sectors, com el turisme, que ha de ser fonamental. No s'entén que unes illes com les nostres no comptin amb la complicitat i la sensibilitat de la primera potència de les Illes, el turisme, cap a una agricultura que al cap i a la fi és la que dóna un valor afegit a la seva oferta.

El sector agroalimentari és un sector estratègic. Produïm els aliments que necessita la població amb totes les garanties. És un sector estratègic per a l'equilibri demogràfic i territorial, i també és estratègic per a la millora i la recuperació del medi ambient. En definitiva, és un sector sostenible.

I ara, quan tot pareix que vol tornar a recuperar la dimensió «real», que en els darrers anys «haviem perdut», és quan les cooperatives han d'aprofitar per fer arribar a la societat, al consumidor, que són l'exemple més clar de polítiques sostenibles, que aposten per no deslocalitzar-se, per cuidar i defensar allò nostre, per la formació i la innovació en el món rural, i tot això sense oblidar que la cooperativa és una empresa.

Mereix fer una referència a la rellevància que cada vegada més es dóna a les cooperatives en l'àmbit mundial.

L'ONU ha declarat el 2012 com a Any Internacional del Cooperati-

visme. Efectivament, és la primera vegada en la història que les cooperatives tendran un any dedicat al sector cooperatiu.

La resolució de l'ONU reconeix que el model cooperatiu és un factor important de desenvolupament social i econòmic que promou la més alta participació possible en el desenvolupament econòmic i social de les persones, als països desenvolupats i en via de desenvolupament, i que, en particular, les cooperatives contribueixen a l'eradicació de la pobresa. Aquesta resolució també convida a tots els go-

vernens a crear més ajudes per al desenvolupament del cooperativisme, especialment les que assegurin el finançament necessari per dinamitzar la construcció d'empreses.

Abans ja ho hem apuntat, les cooperatives d'aquestes illes tenen la resposta per fer front a la situació que ara vivim de crisi econòmica i financera, ja que aporten una fórmula mitjançant la qual els socis comparteixen uns valors de democràcia, solidaritat, equitat, autoajuda i autoresponsabilitat, i creen negocis que ofereixen més benestar en oposició a la maximit-

zació de beneficis en profit d'uns quants.

Per tant, també suposa un repte adaptar-se als canvis i cercar noves oportunitats de desenvolupament sostenible posant en valor nous paràmetres més enllà de la producció d'aliments, com ara: la preservació dels valors mediambientals; la cura del paisatge i la imatge de les nostres illes, i la millora del territori.

Jerònima Bonafé Ramis és presidenta de Cooperatives Agroalimentàries Illes Balears.

"Encara queden botigues"

Casa Domar Flores

PAPERS PINTATS I PINTURES · ARTICLES PER A ARTISTES · VASES I MOTLLURES

SANT MIQUEL, 77 - Telèfon 971 721 483 - Fax 971 719 312 · 07002 - PALMA (MALLORCA)

Lliurament del XXX Premi de Literatura Infantil i Juvenil Guillem Cifre de Colonya

En el decurs d'aquest acte es concedí la C d'Or de Colonya a Martí X. March Cerdà, coordinador del premi.

Patrocinat per la Fundació Guillem Cifre de Colonya, l'1 de juliol va tenir lloc a Pollença, al Centre Cultural Guillem Cifre de Colonya, l'acte d'entrega del XXX Premi de Narrativa Infantil i Juvenil Guillem Cifre de Colonya.

El veredict de jurat, format enguany per Iolanda Batallé, David Monserrat, Caterina Valriu i Miquel Rayó, es va fer públic en el transcurs d'aquest acte. En va resultar guanyadora l'obra *La muntanya dels dos forats*, de l'autor Jaume Copons Ramon, que rebé el premi de mans del president de Colonya, Josep Antoni Cifre.

A l'acte intervingueren el coordinador del premi, Martí X. March; el president de Colonya, Josep A. Cifre Rodríguez; l'autor guanyador, Jaume Copons; el portaveu del jurat, Miquel Rayó, i el batle de Pollença, Bartomeu Cifre, que presidí l'acte juntament amb el president de Colonya. Es destacà en totes les intervencions la trajectòria i el prestigi que ha assolit aquest certamen literari en tota l'àrea de la llengua catalana. Miquel Rayó assenyalà la qualitat de les obres

presentades enguany i la quantitat (33), cosa que ha fet difícil elegir el guanyador.

En aquest acte es lliurà a Martí X. March Cerdà la C d'Or de Colonya, distinció que atorga l'entitat a les persones que destaquen per la seva contribució al progrés social, cultural i econòmic de la nostra comunitat. Aquesta distinció s'entregà a Martí March en la commemoració del trentè aniversari del Premi Guillem Cifre de Colonya, del qual ha estat el coordinador des de la primera edició del 1981, un treball fonamental per a la continuïtat i el prestigi que ha assolit el premi. El Consell d'Administració de l'entitat, a proposta del patronat de

la Fundació Guillem Cifre de Colonya, acordà per unanimitat aquesta concessió per la feina de Martí X. March al capdavant del premi; per la tasca desenvolupada en la publicació de l'Anuari de l'educació de les Illes Balears, publicació que edita Colonya en col·laboració amb la UIB i la Conselleria de Cultura del Govern de les Illes Balears, i també per la vinculació personal de March amb l'entitat, ja que ha col·laborat des de sempre en la tasca social i cultural que du a terme l'entitat.

La vetlada es clausurà amb el concert del grup Música Nostra, que oferí una selecció de cançons tradicionals i poemes musicats pel grup.

[entrevista a...]

Eusebi Colomer i Catalina Capellà Rodant pel món

PER ESTHER BALAGUER

Rodant pel món és un projecte que neix de la il·lusió i l'esperit aventurer de dos joves porrerencs que ja fa gairebé cinc anys decidiren emprendre l'aventura més gran de les seves vides: fer la volta al món en bicicleta.

Han estat tres anys de pedalar pels paisatges més espectaculars i plurals del planeta: neu, muntanya, desert i costa; tres anys de conviure amb la riquesa de les cultures que esquitxen la geografia mundial; tres anys de sacrificis, alegries i alguna penúria, tres anys inesborrables que, un cop arribats a Mallorca, desitgen compartir amb tots nosaltres.

Com assegura na Cati, el cinquanta per cent de Rodant pel món, «aquest pic l'hem feta grossa». És per això que aquest cúmul d'experiències i records que duen a l'esquena (ja que el petit remolc de les seves bicicletes no els permetia emportar-se a casa gairebé res de tot allò que els captivava) mereix ser compartit amb tots els que segurament per por, per inseguretat, o simplement per peresa, mai no ens allunyarem de la comoditat de les nostres llars.

Què és Rodant pel món?

Cati: És el projecte que neix de la il·lusió de dos porrerencs de conèixer món a cop de pedal.

Eusebi: Rodant pel món és el nom que vàrem decidir donar al projecte de fer la volta al món en bicicleta durant més o manco 3 anys. Això és el que vàrem calcular que ens costaria fer els quilòmetres (entre 40.000 i 50.000) que sumaven els trajectes. Rodar es sinònim de pedalar en termes ciclistes aquí, a les Illes.

Com comença tot?

E: No sonarà gaire esportista, però la idea va néixer bevent una botella de vi (d'aquest de menú, que és millor mesclar amb gasosa perquè en millori el gust...). Érem a sa Pobla, on havíem anat a veure la tenda de bicicletes que havia obert un amic nostre. Parlàvem d'on podríem anar de viatge el proper estiu i vàrem decidir provar amb la Xina, però com que era molt gran, pensàvem que necessitaríem més de 3 mesos. I així, amb el típic «ja que

hi som» mallorquí, la cosa va anar fent-se gran i decidírem provar de fer la volta al món.

C: Tot parteix quan es troben dues persones inquietes amb ganes d'aventurar-se i d'arribar més enllà pel propi peu. Volíem fer un viatge en bicicleta, en principi de dos mesos, però les ganes, la curiositat, el desig

d'aprendre i l'empenta d'una copeta de vi ens feren prendre la decisió de fer la volta el món en bicicleta en 3 anys, sense saber ben bé si això era possible.

Per què en bicicleta? Quins avantatges ofereix aquest mitjà?

E: Bàsicament, perquè és un vehicle lent i ecològic

que ofereix la possibilitat d'arribar a llocs on seria molt difícil arribar amb un altre vehicle que no fossin les teves cames. A més, et permet contemplar coses que se t'escapen si vas en qualsevol altre mitjà.

Ja havíem fet altres viatges en bicicleta, més petits, és clar. Però l'experiència ens demostrava que podia valer la pena

provar-ho.

Un altre punt atractiu és que es tracta del teu esforç, i el motor no depèn de res més que de tu i de la teva motivació. És bastant més ràpid que caminar i pots dur més pes (tenda, sac, roba, menjar...). Tot això fa que a la llarga sigui també el que resulta més barat, malgrat que necessitis temps, això sí. Al cap i a la fi... si

embat
LLIBRES

PEDAGOGIA
PSICOLOGIA
NARRATIVA
LOGOPÈDIA
CINEMA
TEATRE

HISTÒRIA
FILOSOFIA
TREBALL SOCIAL
SOCIOLOGIA
HISTÒRIA
DE LA CIÈNCIA

Ptge. Papa Joan XXIII | Centre Comercial Geranis | 07002 Palma. Mallorca. Espanya | T +34 971 713 350 F +34 971 213 641
info@embatllibres.com | www.embatllibres.com

altres persones ho havien fet, per què no nosaltres?

C: Volíem i hem aconseguit demostrar que la senzillesa d'un mitjà tan primitiu i comú a totes les cultures del món et pot portar lluny i et pot donar a conèixer els països des d'una visió única: la de la quotidianitat de la seva gent i de la seva realitat. Això és tot un privilegi!

En quin moment us adonau que no és una bogeria i la cosa pren forma?

E: Pensàvem que el dia següent a la botella de vi oblidaríem el tema i tornaríem a la realitat, però aquell mateix dia va arribar a les nostres mans un article de diari d'un home que feia més de 40 anys que voltava pel món en bici. El seu nom era Heiz Stuke, alemany. Havia partit de casa seva quan tenia 18 anys per fer una volteta i als 60 anys encara no havia tornat. Havia estat per Barcelona

fent unes xerrades i una amiga nostra que coneixia la nostra afició als viatges en bici ens el va enviar. Per a nosaltres això va ser com una mena de premonició que ens animà a seguir endavant amb la idea. Si ell havia aguantat 40 anys, nosaltres ho podíem provar amb tres.

C: Per a mi també va ser clau aquell dilluns de març del 2007, quan es va publicar un article al *Diario de Mallorca* en què explicava la nostra intenció de rodar pel món. Seguíem pensant que era una bogeria, però tal vegada ja creïem que era quelcom que es podria aconseguir o, almenys, ja teníem les ei-

nes necessàries per intentar-ho.

Deu ser una cosa ben mala de planificar sense conèixer i a tan llarg termini. Supòs que si no hagués estat pels ajuts hauria estat difícil dur-ho a terme.

E: Definitivament sí. De totes maneres, des

el mirall
amb el suport de

**Consell de
Mallorca**

■ Departament de Cultura i Patrimoni
Direcció Insular de Política Lingüística

- Plànols Topogràfics
 - Mesuraments
 - Replanteigs
- Fotografies aèries
 - Verticals
 - Panoràmiques
- Publicitat aèria
- Peritatges
- Valoracions
- Projectes agrícoles
- Estudis mediambientals

Plaça Rosselló, 4A, 3r - Tel. 971 72 33 56 Fax 971 71 89 01
www.estop.org E-mail: estop@estop.org

d'aquell dia ens posàrem a fer feina de valent.

Agafàvem totes les feines que podíem: feines de cap de setmana, de festes de Nadal o de Cap d'Any... tot!

Jo no havia fet mai feina de cambrer, i fins i tot he de reconèixer que

m'agradava. Supòs que era pel fet de saber que tot plegat era per una bona causa. A les persones sempre ens mou la il·lusió pel futur; i aquí n'hi havia, i molta!

Després, a través d'uns amics, ens vàrem animar a cercar patrocinadors.

Deien que una cosa així era la primera vegada que es feia a Mallorca i que valia la pena intentar-ho.

Hem de reconèixer que

les primeres vegades que vàrem entregar el dossier a algunes empreses, ens contestaven que molt bé, però que ningú no ens coneixia de res i que «*volviéramos en unos meses...*».

Va ser gràcies a aquell article del *Diario de Mallorca* que ens va fer el nostre amic i futur enllaç, Biel Gomila, que la gent ens va començar a conèixer.

Després vingueren les televisions i les ràdios, que donaren més força encara a la futura idea. A partir d'aquell moment ja ens coneixien una mica: «sou els de la tele», deien...

C: Sempre he remarcat que Rodant pel món no

són tan sols n'Eusebi i na Catalina. És molta la gent que bé per la seva confiança, bé per les seves aportacions econòmiques, per les col·laboracions en material, o simplement pels ànims que ens donaven feien que sentíssim que formàvem part d'un gran equip i que no estàvem sols.

**Éreu esportistes?
Parlau una mica del vessant esportiu de RPM.**

C: Ens han demanat moltes vegades quina preparació física tinguérem abans de partir i, en contra del que tocava, hem de dir que fou nul·la. Aparcar la teva vida (d'aquí) durant tres anys

implica tantes coses a preparar i deixar que no teníem temps de posar les cames a punt. És clar, començarem amb els Andes... i ho vàrem pagar un poquet. Però si el cap i el cor tiren, les cames s'hi adapten.

E: No érem esportistes, només érem aficionats als esports i amants de la natura en tots els aspectes. Jo, almenys, a les úniques competicions en què havia participat es resumien en mitges maratons quan era més jove, i després algun torneig de tennis i un poc de surf de vela. Sé que dit així sembla que era esportista, però no m'hi considerava gaire. El vessant esportiu de Ro-

Obre els ulls

Cirurgia ocular amb làser integral. Més ràpida, més segura.

IOM
Institut Oftàlmic de Mallorca

971 20 15 12 • www.iom.es

dant pel món són més les sigles que la resta.

Ha estat més una experiència de vida i d'enriquiment personal que un esport, ha estat més un

repte mental que físic (diria que mental en un noranta per cent i només un deu per cent físic). Mai no ens cansàrem de dir que és el cap el que

tira en moments difícils, i evidentment que n'hi ha hagut, i molts.

Les cames es van fent amb els dies de pedaleig; el cap és més difícil d'en-

fortir, ja l'has de tenir fort des del primer dia... si no, no vas enlloc.

Heu pedalat per gairebé tots els continents

el mirall

amb el suport de

**Govern
de les Illes Balears**

Conselleria d'Educació i Cultura
Direcció General de Política Lingüística

La revista per als més joves
feta a les Illes

VISITA'NS
AL WEB

www.esquix.cat

subscriu-t'hi!

del món (exceptuant Àfrica), heu conviscut amb moltes cultures, heu patit calor i fred, heu vist paisatges molt diversos, flora i fauna... i segur que us ha passat de tot! És impossible de resumir, però què en treis, de tot això? Què heu après?

C: Hem après a viure i a sobreviure, a valorar el que tenim, a donar importància a les coses que realment en tenen, a prioritzar, a prendre decisions (que no sempre és fàcil), a confiar en els altres, a creure en nosaltres mateixos, a posar la família en un primer pla, a fer les coses de cor, a

empetir els obstacles i a superar-los, a creure en els valors humans més bàsics però que en són al mateix temps els bàsics, a tornar a posar al seu lloc el concepte de «necessitat», a donar i a rebre, a donar gràcies amb el llenguatge del qui les rep, a lluitar per aconseguir els nostres objectius, a entendre que tot esforç sempre du recompença, etc.

E: La cosa més important que he après és que al món hi ha moltíssima bona gent. Ens hem fet molt més forts en tots els aspectes i sobretot he perdut la por. Vivim dins una societat dominada per la por: la

por de prendre decisions, de canviar de lloc, de vida, d'amics, o simplement la por de deixar tot el que d'alguna manera dominam o controlam. En definitiva, tenim por del que desconexim. I això ens limita moltíssim... no us podeu imaginar quant. Hem après a viure amb molt poques coses (amb tot portàvem només 30 quilos cada un, i hi entrava tot el material, la roba per a l'hivern, el fogonet per cuinar, les eines, etc.). Hem après que tot això et fa sentir més lliure i que tenim moltes coses aquí (al món civilitzat) que són totalment innecessàries i que només ens

esclavitzen. Però, sense cap dubte, el resum d'aquest viatge seria l'aspecte humà; els llocs, els monuments, els paisatges, els pots veure a casa teva o a la pantalla del cinema, però les sensacions que tens devora una persona, les vibracions i les emocions no es poden viure per Internet.

Com era un dia vostre?

E: Semblarà un poc estrany, però era bastant rutinari. Ens aixecàvem molt prest, sempre amb la llum del dia, per poder aprofitar al màxim les hores de sol. Intentàvem berenar fort, sempre que fos possible,

tot i que moltes vegades no ho va ser. Després, començàvem a pedalar fins al migdia, quan aturàvem per menjar alguna cosa lleugera. Era important no quedar massa ple perquè si no no et podies posar a pedalar amb gaire força.

Així ho fèiem fins que el sol començava a baixar, i era en aquell moment quan havíem d'aturar en algun lloc per comprar provisions per sopar i el berenar del matí següent. Miràvem els mapes, consultàvem amb la gent local per saber què venia després i si hi havia pobles grans o petits, pujades fortes, llocs on trobar aigua, etc.

Després venia el tema de cercar un lloc segur per muntar la tenda. Això era diferent segons el país on estàvem, sobretot pel que fa a la seguretat (animals

salvatges, serps, cocodrils i evidentment també els robatoris). Era un moment més complex del que us pugueu imaginar, i no sempre estàvem d'acord en les prioritats per establir la tenda.

Una vegada acampats o també de vegades allotjats en algun hostel o en una casa particular, preparàvem el sopar i fèiem una mica de feina en el diari i les anotacions de viatge.

Si ens quedava temps, miràvem la ruta del dia següent. Si no, ja ho veurem.

Dormíem moltes hores, sempre més de vuit. Era l'única manera de carregar forces per al dia següent. Quasi mai no vàrem prendre aliments o pastilles especials. Només a Austràlia vàrem haver de prendre sèrum oral perquè havíem arribat a

Darwin pràcticament deshidratats pel sol i les altíssimes temperatures del desert central.

Amb quants doblers passàveu?

E: Depenia molt del país on érem. Per exemple, en alguns països de Sud-amèrica com Bolívia o Perú, pots passar el dia amb menys de tres euros cada un (menjar i dormir en algun lloc cobert).

Això també és factible a llocs d'Àsia. Tal vegada allà era una mica més car, però no gaire.

En canvi, a països com Austràlia (el més car de tots, sens dubte), els Estats Units o el Canadà necessites com a mínim 30 o 40 euros per passar el dia.

C: Anàvem molt amb alerta amb el que gastàvem i consider que un dels grans mèrits d'aquesta aventura ha estat aconseguir fer el que hem fet amb tan sols uns 42.000 euros (els dos, els tres anys).

E: 42.000 euros ens han bastat per a tots dos i aquí hi entra tot: avions, material, menjars, dormir: tot vol dir tot.

Si això ho expliques a algú europeu, no s'ho pot creure. Tres anys i només 21.000 euros cada un. Molts ho gasten fent la vida normal, però això ja són maneres de viure o, millor dit, maneres d'entendre la vida.

Què és el més estrany que heu menjat?

C: Si bé una de les coses que més m'agraden dels llocs on em trobava era endinsar-me en la gastronomia del lloc en qüestió, he de dir que no he estat gaire atrevida tastant coses molt especials, per exemple insectes. Supòs que és perquè aprofitàvem per menjar coses «segures» quan podíem perquè les sorpreses de l'aventura feien que no sempre trobàssim ni el que ens agradava, ni el que necessitàvem.

E: Hem menjat una mena de formigues gegants anomenades *hormigas culonas*. Va ser a Colòmbia, i no eren gaire dolentes, la veritat. Si no sabies què era podia passar per blat de moro torrat. Estic segur que ens han posat al plat coses molt més rares, que afortunadament no coneixíem i que, mesclades amb d'altres, no hi havia manera possible d'endevinar què era. Sobretot per Àsia, la gent menja molt diferent d'aquí. Mesclen moltes coses i afegeixen a tot espècies picants i verdures que nosaltres consideram rares. El pa és molt escàs a llocs com Àsia; allà si no t'agrada l'arròs ho tens malament. Després ja han estat coses més normals, com cangur, cocodril, serp, etc. El millor era no pensar què menjaves i intentar gaudir... Si sabessis quantes vegades hem enyorat la cuina mediterrània... i un bon pa amb oli!

Continuarà...

[miscel·lània]

JAUME LLADÓ

Eleccions generals dia 20 de novembre

José Luis Rodríguez Zapatero ha avançat les eleccions generals a dia 20 de novembre, en lloc del març, quan acabava el seu mandat. Totes les enquestes preveuen el triomf del Partit Popular, però quasi totes sense majoria absoluta. A les Illes Balears les incògnites principals són si el PSOE aconseguirà recuperar anc que sigui una part del vot que va perdre a les eleccions autonòmiques i municipals i si s'aconseguirà rompre el bipartidisme PP-PSOE amb l'elecció d'un diputat d'una altra formació. Els bons resultats del PSM el passat dia 22 de maig col·loquen aquest partit com el millor situat per poder-ho aconseguir. També caldrà estar atents a la proposta del president de Convergència per les Illes, Josep Melià, de conformar una candidatura d'unitat nacionalista. Ara per ara, però, sembla que no ha aconseguit gaires adhesions ni per part del PSM ni per part de la Lliga Regionalista, que ja ha anunciat que no s'hi presentarà.

Moritz regala una cervesa als eurodiputats

La Unió Europea ha aprovat un reglament que preveu obligar a etiquetar tots els productes que es distribueixin dins les seves fronteres en almenys una de les llengües que té reconegudes com a oficials. Com que cap dels governs espanyols que hi ha hagut fins ara no n'ha sol·licitat l'oficialitat, el català segueix sense ser oficial a Europa, per la qual cosa aquest reglament pot representar una dificultat a les empreses que volen etiquetar els seus productes únicament en la nostra llengua. Hi varen votar a favor els representants del Partit Popular i del PSOE i s'hi varen oposar els de Convergència i Unió i ERC. Cal destacar el gest de la marca de cerveses Moritz, que ha enviat una botella de cervesa a cada eurodiputat com a senyal de protesta per la mesura.

Mor el poeta Bartomeu Fiol

El dilluns dia vuit d'agost va morir el poeta Bartomeu Fiol, un dels grans poetes mallorquins contemporanis. Bartomeu Fiol havia aconseguit molts de premis al llarg de la seva carrera, des del Ciutat de Palma de Poesia fins al Carles Riba, passant pel premi Crítica de la revista *Serra d'Or*. A més a més de la seva vena poètica, cal destacar la seva tasca com a articulista a diversos mitjans de comunicació, especialment al *Diari de Balears*, i també el seu compromís amb la llengua i la cultura del país, la qual cosa el va dur a exercir de president de l'Obra Cultural Balear entre 1990 i 1992. En el moment del seu traspàs es tramitava la seva investidura com a doctor honoris causa de la Universitat de les Illes Balears, a proposta del Departament de Filosofia. En aquest moment s'està publicant la seva obra poètica completa, de la qual per ara n'han aparegut quatre volums. També està previst que l'Editorial Moll publiqui, dins el 2011, el seu dietari inèdit *Entre Cavorques i Brandenburg*.

El PP comença la seva creua- da contra el català

Algunes de les primeres mesures dels nous governs autonòmic, insular i municipals del Partit Popular han consistit a perjudicar la nostra llengua. Tant la desaparició dels dinamitzadors lingüístics de l'Ajuntament de Palma com l'anunci de l'eliminació del requisit de conèixer el català per ser funcionari de les Illes Balears suposen un atac a la cohesió social i als drets lingüístics dels ciutadans. Però la cosa no acaba aquí. També s'ha tornat a introduir el castellà als Premis Ciutat de Palma, s'obliga al bilingüisme en els cartells de les festes de Sant Sebastià, s'ha nomenat el conegut anticatalanista Jorge Campos com a alt càrrec de la Fundació Balears Sostenible i el Consell no vol fer marxa enrere en el tancament de la Televisió de Mallorca. Tota una mostra de radicalitat lingüística que pot fer malbé la imatge centrista i moderada que volen mostrar José Ramón Bauzá, Maria Salom i Mateu Isern davant la societat.

[racó econòmic]

[M]als comportaments econòmics

BIEL MATAS

En lloc d'elaborar un article més centrat en una temàtica determinada, em pareix més convenient allò més informal d'espigolar d'aquí i d'allà temes que ens resultin saborosos (atrevida paraula) i ens aportin un poquet de gust al plat econòmic d'estiu, que de totes formes va sobrat d'espècies i passat de coent...

Del deute de la zona euro. Cal fer-se a la idea que una part considerable no es podrà recuperar. És absurd, per tant, fer pagar una prima de risc als països que no compliran els seus compromisos. Agreu-

ja el problema. Ja se sap que si un banc o caixa, en temps de crisi, no renova un crèdit, el que sembla segur és que no podrà recuperar l'anterior.

Del deute de les autonomies. Ja avisàrem que hi hauria plors i desgràcies. Aquí, a ca nostra, el novell govern conservador s'empara en la manca, que ja coneixia, de tresoreria per imposar, mai millor dit (majoria absoluta), retallades ideològiques i de programa amb precipitació i falta de rigor econòmic i de coherència social. L'única que ja ha fet el pas de la retallada és Catalunya i, mentrestant, l'Ajuntament de Madrid, amb un endeutament rècord de 7.500 milions d'euros, demana els Jocs Olímpics. Una altra *austeritat* que pagarem els de sempre, incapacitats per ser competitius i amb deute crònic.

De xulades. Recordau com treien pit polítics i oligarques de Madrid vanagloriats d'haver passat davant d'Itàlia i advertint que construïem més que França i Alemanya juntes? O quan el governador del Banc d'Espanya deia amb petulància que el nostre sistema financer era el més sòlid del món? Idò ja ho veis, al final hem mostrat el llautó.

De maltractaments. Que decebedor que resulta comprovar que

l'Estat que ens maltracta es dedica a malbaratar les nostres *desproporcionades* aportacions fiscals brodant el territori peninsular de trens allà on no hi ha passatgers i d'autovies gratuïtes allà on no hi ha trànsit de persones ni tràfic de mercaderies. I aquí, a les Balears, no podem dir ni piu del nostres aeroports (els més rendibles de l'Estat), per posar-ne un exemple molt proper. Governants ineptes i ofuscats amb l'únic ideari que tot es genera, o s'ha de generar, des de Madrid, negant fins ara un corredor mediterrani que és imprescindible per a les mercaderies que surten cap a Europa. Això, l'any 2011. I és que, com diu Sanuy: després de trenta anys seguim amb l'escopeta nacional, i al pas que anam tornarem a veure un cap d'estat *bajo palio*.

D'excuses de [M]al pagador. El tancament tan anunciat de la Radio Televisió de Mallorca amb la mentida econòmica com a excusa afecta ciutadans que frueixen i opinen que la feina és molt bona i no superada per cap altre mitjà públic. Per això la tanquen: per informar amb claredat, per ser crítica, per emprar un català ben propi, per gratar memòries històriques... No per un motiu econòmic, quan té superàvit de l'aportació del Consell.

Encaparrats per la comandera, han confós retallar amb arrasar.

[el semàfor]

VERMELL

Una altra vegada al Govern, al Consell i a l'Ajuntament de Palma. Les decisions que han pres aquestes institucions en matèria de política lingüística signifiquen un retrocés en els drets dels catalanoparlants. I el que és pitjor, els nous executius fan arribar a la ciutadania un missatge molt negatiu respecte a l'ús de la llengua pròpia. Sense que encara la majoria de propostes no s'hagin concretat en normes, el panorama és molt preocupant per als drets lingüístics dels mallorquins. De moment, les mesures proposades són contràries a la lletra i a l'esperit de l'Estatut d'autonomia i de la Llei de normalització lingüística.

GROC

A la justícia espanyola, per la condemna definitiva del guàrdia civil que va pegar a Iván Cortés, el jove que s'hi va adreçar en català a l'aeroport de Palma. Finalment s'ha fet justícia i el membre dels cossos de seguretat de l'Estat pagarà una multa per la seva agressió. El jutge ha reconegut la motivació lingüística dels fets. El respecte escrupolós del tribunal envers la llengua pròpia —el judici fou íntegrament en català— no ha de fer oblidar, però, el calvari quotidià que suposa per als catalanoparlants exercir el seu dret a ser jutjats en català. Els tribunals no han garantit fins ara, en aquest àmbit, el compliment dels drets reconeguts per la Llei de normalització lingüística.

VERD

A Antònia Font, Manel i als altres grups de la nova fornada del pop en català, per la promoció que fan de la nostra llengua. La seva qualitat musical és una via per donar a conèixer la producció cultural en català a públics cada vegada més amplis, que ultrapassin les nostres fronteres. En moments de retrocessos lingüístics com els actuals, la música en la nostra llengua viu un bon moment i dona al català una pàtina de prestigi que és fonamental per promoure'n l'ús dins el conjunt de la societat.

OFICINA DELS DRETS LINGÜÍSTICS

L'Oficina dels Drets Lingüístics és un mecanisme de defensa contra les agressions lingüístiques pel fet d'expressar-se en català. Si heu patit alguna agressió o discriminació per raons de llengua, podeu fer-ho arribar a l'Oficina pels mitjans següents:

Correu electrònic: drets@ocb.cat

Correu postal: Oficina dels Drets Lingüístics

C. del Pare Bartomeu Pou, 31, baixos

07003 Palma

Telèfon: 971 723 299

Pere Quart, Alexandre Ballester i Gabriel Galmés: tres homenots inoblidables

BIEL MESQUIDA

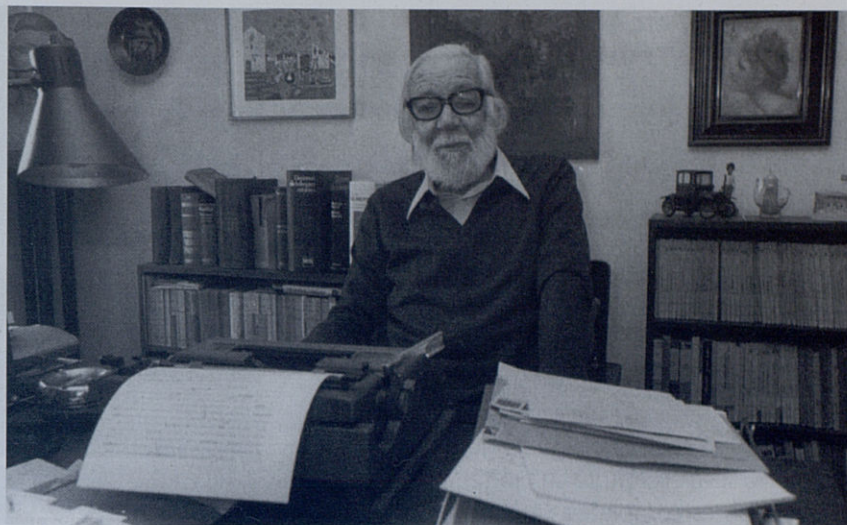
PERE QUART RECORDAT.

M'agrada: primer per la seva poesia: irònica, crítica, corrosiva, compromesa, divertida i ben planera i, també per la seva obra com a dramaturg i com a traductor; segon, per la seva actitud cívica al llarg de la seva vida: lluitador amb la República, exiliat a França i a Xile, agitador i reanimador cultural en temps de dictadura i, per afegitó, editor. El vaig conèixer devers el 1968: aquell avi barbablanc, amb unes ulleres de baquelita negres amb uns vidres d'augment que feien ressaltar els seus ulls molt oberts, era l'autor de *Les decapitacions*, que havia signat amb el pseudònim de Pere Quart (Pere perquè era un dels seus noms, i Quart, perquè era el quart d'onze

germans) i que m'havia entusiasmats. I l'autor del *Bestiari*, de *Saló de tardor*, de *Terra de naufragis* i de *Vacances pagades*, uns llibres de poemes que havia llegit, rellegit i de vegades après de memòria perquè em donaven unes savieses i unes músiques que s'avenien amb el meu sentir, amb els meus sentiments. Quin guster alimentar-se d'aquella poesia escèptica, sarcàstica i de vegades molt tendra que era una veu dissolvent contra el capitalisme, el consum desenfrenat i el règim de Franco, amb incursions paròdiques a autors tan diferents com Joan Maragall («Temps era temps hi hagué una vaca cega: / jo sóc la vaca de la mala llet!») o Salvador Espriu. Aquell home que tenia davant amb una màquina

t e n d è n c i e s
[llibres]

d'escriure olivetti, caramulls de folis i llibres i una meula deliciosa amb què em demanava per l'amic Blai, volia saber coses de Mallorca i també m'interrogava sobre la meua escriptura, era un dels poetes catalans més importants del segle xx i un dels homes més íntegres i lluitadors que havia conegut. «Navego contra corrent», un dels seus versos, podria ser el lema de la seva vida. Havia passat de ser un jove net de l'alta burgesia sabadellenca a un creador del Grup de Sabadell, amb el novel·lista Francesc Trabal i el crític Armand Obiols, que combinaven el gust avantguardista amarat d'humor amb el rigor de l'obra ben feta d'estil noucentista. Després va ser president de l'Associació d'Escriptors Catalans, cap de publicacions de la Conselleria de Cultura de la Generalitat Republicana i cofundador de la Institució de les Lletres Catalanes. Va escriure també la lletra de l'himne de l'exèrcit popular català. I va ser l'encarregat d'evacuar un bon grup d'intel·lectuals catalans cap a l'exili (Rodoreda, Trabal, Benguerel, Obiols, Murià, Sbert, etc.). Després de passar per Buenos Aires, visqué nou anys a Xile, i l'any 1948 tornà a Barcelona. El varen tancar dos mesos a la presó Model i després va sobreviure amb la impremta familiar i fent traduccions tan bones com el *Pigmalió*, de Bernard Shaw, *Tot esperant Godot*, de Beckett, *L'òpera de tres rals*, de Brecht, *Ubú, rei*, de Jarry, *El misantrop* i *El banyut imaginari*, de Molière, i *L'hort dels cirerers*, de Txèkhov, entre moltes altres. Després de la mort del dictador es va mostrar molt crític amb la classe política, que trobava massa complaent i blana, per la qual cosa el 1982 rebutjà la Creu de Sant Jordi. Al final de la seva vida es va apuntar a les llistes independentistes. I va morir el 14 de juny de 1986, ara fa xxv anys. Vivim dins una cultura tan petita, pobra i desmemoriada, que he vist molt poques referències a aquest poeta i lluitador excepcio-

Joan Oliver, "Pere Quart".

nal. Des d'aquí anim la Universitat, les institucions públiques, l'Obra Cultural Balear, els professors d'institut, perquè publicitin l'obra i la figura de Joan Oliver, Pere Quart, aquest far lluminós i orientador dins la nit fosca on vivim.

UNA JOIA VERBAL. Suara he degustat una joia d'aquesta escriptora japonesa que admir des de fa molts d'anys: Banana Yoshimoto. Recoman amb fervor els diversos llibres que ha publicat des de 1991 l'editorial Tusquets: *Kitchen*, *N.P.*, *Amrita*, *Tsugumi* i *Somni profund*. Per a mi és la veu japonesa més seductora i profunda entre els autors contemporanis i em fa més llegiguera que el seu col·lega Haruki Murakami, que ha tengut un llançament editorial més espectacular. Ara m'ha arribat com un tresor inesperat *Records d'un carreró sense sortida* (L'Ull de Vidre, Tusquets Editors). Són cinc narracions on la Yoshimoto ens pinta aquests personatges tan característics, tan seus, que ens conten, generalment en primera persona, la trama i l'ordit d'unes vides en què els moments dolorosos i la recerca de la felicitat són les coordenades on es mouen sempre seguit. Hi ha els fils d'una sensibilitat ben japonesa, que el traductor Albert Nolla

ha sabut traslladar al català amb un virtuosisme magnífic, que ella teixeix davant els nostres ulls de lectors apassionats i que ens atrapen com una mosca dins la teranyina d'una aranya. És una aranya prodigiosa que ens fa caure dins les trampes de la lectura més poètica, més plena de significacions amagades. M'ha entendrit l'epíleg de la Yoshimoto on reconeix que les històries que conta no li han passat, però que considera que és el seu llibre més autobiogràfic. I acaba dient: «Ja sé que encara semblaré més beneïta, però la història *Records d'un carreró sense sortida* és la que m'agrada més de totes les que he escrit fins ara. Només per haver-la pogut escriure, ja estic contenta d'haver-me fet escriptora.» Sensacional!

ALEXANDRE BALLESTER HA PARTIT DE VACANCES. La notícia de la seva mort va ser com si m'haguessin clavat un ganivet a traïció. Sabia que tenia una mala salut de ferro i sempre fèiem conyes amb les nostres respectives xacres. Era un home bo, un amic lleial i un escriptor que va dur el llenguatge teatral d'aquesta illa, dominat pels tòpics del teatre requional, fins a una alçada europea. Bon lector dels clàssics contemporanis –Ionesco,

Beckett, Jarry, etc.—, va injectar energia i vida a l'escena catalana. *Un baül groc per a Nofre Taylor*, *Siau benvingut*, *Dins un gruix de vellut*, *L'única mort de Marta Cincinnatisón* algunes de les obres que el varen fer conèixer. També va escriure novel·les i contes i, sobretot, articles en què combinava els seus sabers amb la ficció. Cronista oficial de sa Pobla, va aconseguir que les festes de Sant Antoni es convertissin en un esdeveniment mediterrani. Ara cal que algú tenguí cura de la seva escriptura i n'apareguin les obres completes. Si el llegim i si el representam no l'oblidarem i serà amb nosaltres. Una aferada pel coll forta, Alexandre!

GABRIEL GALMÉS, AQUÍ DEVORAR. Des del seu primer llibre de contes, *Parfait amour*, em seduí, em flipà, em va fer descobrir una prosa d'una senzillesa absoluta i una funcionalitat extraordinària i unes històries normaletes d'aquell microcosmos manacorí que per la seva ploma refinada i esmolada com un bisturí es convertien en memorables. El vaig trobar singular, únic, un escriptor de bon de veres. Abans de publicar *El rei de la casa* (1988) ja ens coneguérem i vaig seguir l'escriptura de tots els seus altres llibres, *La vida perdurable* (1992), *El rei de la selva* (1996) i *Una cara manllevada* (2000). En

una entrevista que li va fer Joan Orca per a la revista *Lletra de Canvi* el 1990 diu: «Quan parlaven de mi, m'agradaria que diguessen que som galà, simpàtic, intel·ligent, culte, divertit, enginyós, viril, modern, obert, europeu, educat, efectiu, agut, cavallerós, elegant, franc, discret, fi, delicat, ferm, segur, feiner, trempat, fidel, optimista, generós, amable i digne. No m'agradaria que diguessen el contrari.» Puc donar testimoni que l'amic Gabriel Galmés tenia totes aquestes qualitats a voler, la qual cosa el convertia en una persona amb un magnetisme i una gràcia esplèndids. Per afegitó teníem la mateixa concepció de la utilitat de la literatura: la literatura serveix per passar-s'ho bé, per passar-s'ho bé, per passar-s'ho bé.

Als bons escriptors morts no se'ls pot deixar tranquils. Ara fa deu anys que Gabriel va partir. Però viuen en el meu record. I, sobretot, en la meua lectura. Per això, hipòcrita Lector, *mon semblable, mon frère*, et dic: rellegeix els contes o les novel·les d'en Gabriel Galmés, i si te'n manca alguna, vés a la llibreria a comprar-la tot d'una, perquè són un aliment gustós i nutritiu. Ponç Puigdevall, un altre amic comú, m'ha recordat una frase d'Elias Canetti amb la qual estaria d'acord Gabriel Galmés: «Existeixen poques coses negatives que jo no hagi dit de l'home i de la humanitat i, a pesar de tot, em sento tan orgullós de tots dos que només odio realment una cosa: el seu enemic, la mort». Gabriel, ets viu en la teua lletra.

Alexandre Ballester.

el mirall

subscriu-t'hi

Carrer del Pare Bartomeu Pou, 31, bxs.
07003 Palma
Tel. 971 72 59 37
Fax 971 71 93 85
comunicacio@ocb.cat

EL MIRALL

FES-TE'N SOCI

Emplena aquesta butlleta amb les teves dades i envia-la al fax 971 719 385.

Nom i llinatges

DNI o NIF

Data de naixement

Adreça

Població

Codi postal

Telèfon

Telèfon mòbil

Adreça electrònica

DADES BANCÀRIES

Nom i llinatges del titular del compte

Nom del banc o caixa

Adreça i població de l'oficina

Codi del compte del client

Entitat

Sucursal

DC

Número de compte

Sol·licit que carreguin al meu compte la quota:

Marcau amb una creu la modalitat de quota elegida. El cobrament s'efectuarà anualment mitjançant la presentació del rebut al banc o a la caixa.

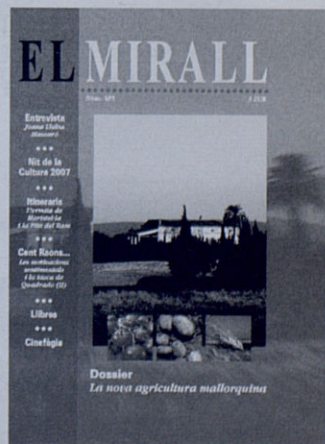
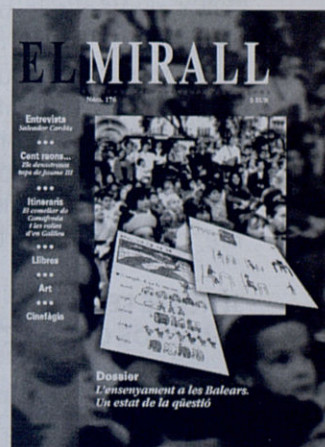
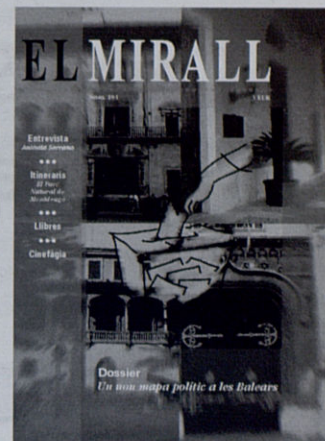
☐ 25,00 €

☐ Aportació especial (indica-ne l'import): €

Signatura de l'associat/da:

☐ Accept expressament els termes de la clàusula de tractament de dades *

*Clàusula de tractament de dades: D'acord amb la Llei orgànica 15/1999, de 13 de desembre, de protecció de dades de caràcter personal, les dades recollides en aquest formulari s'inclouran en un fitxer automatitzat del qual és titular l'Associació El Mirall. Les teves dades es podran utilitzar per gestionar la teva col·laboració i per enviar-te informació de l'associació i d'entitats col·laboradores. Per exercir el dret d'accés, d'oposició, de rectificació o de cancel·lació, cal que envïis un escrit adreçat a l'Associació El Mirall, carrer del Pare Bartomeu Pou, 31, baixos, 07003 Palma.

Casal Solleric.

Batalla, realitat i vida

TEXT: JOSEP MARIA ALAMINOS

El Casal Solleric presenta tres exposicions magnífiques, dues d'elles instal·lacions i una retrospectiva d'un dels fotògrafs més importants del panorama artístic internacional. Seran les propostes prèvies a la celebració, el mes de setembre, de la Nit de l'Art.

JÉRÔME LEUBA. ESPAIS DE CONFLICTE

Comissariada per Pau Waelder i Fernando Gómez de la Cuesta, la mostra que ocupa la Zona Zero de la planta baixa del Casal Solleric es titula *Battlefields*, una peça creada expressament per a aquest espai per Jérôme Leuba (Ginebra, Suïssa, 1970). Leuba es va formar

a l'Escola d'Art Visual de Ginebra, i ha duit a terme residències d'artista a París, Berlín i Ciutat del Cap. Ha exposat la seva obra a museus, centres d'art i galeries d'Europa i Amèrica del Sud. Entre els seus projectes recents destaquen les exposicions i intervencions en el MAMCO de Ginebra, el Kunsthall d'Oslo, el Centre Culturel Suisse de París, l'Ausstellungsraum Klingenthal de Basilea, l'Art Cologne i Schaterhalle de Berna.

En el seu treball utilitza diversos mitjans i formats (fotografia, vídeo, instal·lació, *performance*) i crea un conjunt d'obres sota el títol *Battlefield*. Les obres de Leuba s'articulen sempre partint de reflexions entorn del concepte de camp de

batalla (d'aquí el nom de «battlefield»), i el seu treball es basa en la modificació dels espais on intervé, incloent-hi elements que el modifiquen, n'aporten noves visions i provoquen la reflexió de l'espectador. Es tracta de crear zones de conflicte. L'artista maneja, intencionadament, diferents codis de relació en treballs que fomenten el debat sobre la validesa de les normes que intervenen en les estratègies usals de representació, i que pretenen provocar la reacció del visitant de l'exposició i plantejar interrogants sobre els conflictes quotidians que afecten les persones.

En el cas de la instal·lació creada per al Casal Solleric, titulada

tendències

[art]

Steve McCurry. Pakistan. Peshawar. 1984. Afghan Girl at Nasir Bagh refugee camp.
© Steve McCurry/Magnum Photos/Contacto

Battlefield #82, el conflicte es crea en trobar-nos amb una gran cortina blava, sense obertures, que corre paral·lela a les parets de la sala i crea un passadís on l'espectador

cerca una obra d'art convencional que no existeix. La frustració inicial canvia en llegir el full de sala, que promet, a més, la presència de dues instal·lacions ocultes que el

visitant ha de trobar, *Battlefield #37/Focus* i *Battlefield #54/Lovers*, integrades per actors que interaccionen amb el públic, que provoquen desassossec i desconcert en un espectador sorprès per les situacions inusuals que troba al seu voltant. El treball de Leuba trastoca, així, la nostra percepció i crea situacions de conflicte que provoquen tensions i conviden a la reflexió.

AVELINO SALA. ART I FILOSOFIA

Avelino Sala (Gijón, 1972) aterra a l'Espai Quatre del Soler amb *Blockhouse*, mostra comissariada per Neus Cortès que reflexiona sobre temes essencials de la societat actual i que planteja una reflexió àcida i subtil alhora sobre la globalització, la societat del benestar, les crisis polítiques i socials que ens envolten, una visió, finalment, de les múltiples realitats que ens envolten.

En la trajectòria artística d'Avelino Sala destaquen importants mostres individuals i col·lectives arreu del món, com la seva presència a PhotoEspaña 2006 o la seva participació a prestigioses biennals com les de Venècia, São Paulo, Istanbul o Caracas, entre moltes altres aparicions a Espanya, Europa i Amèrica. Llicenciat en

el mirall
amb el suport de

Generalitat de Catalunya
**Departament
de la Presidència**

Realització, manteniment,
reg i neteges forestals

GOMARIZ S.L.
Jardiners

Ecojardineria

Camí de Can Frontera, travessa II, núm. 4 · Tel. 971 60 11 25
Tel./fax 971 60 76 46 · Pla de na Tesa - 07141 MARRATXÍ
jardiners@gomariz.info - www.gomariz.info

Pràctica-crítica de l'art contemporani a la Universitat de Brighthon (Regne Unit), compagina el seu treball com a artista amb diverses activitats com treballs de comissariat, gestió cultural, docència i col·laboracions per a diverses institucions, publicacions, galeries i projectes en línia. Sala és, avui, un dels activistes artístics de rellevància en el panorama artístic nacional. És fundador i director de la revista d'art i cultura contemporània *Sublime*, un privilegiat i exquisit espai de reflexió sobre les arts i la cultura més innovadora, que a més ens permet vincular la seva producció no tan sols amb l'art contemporani, sinó amb altres espais limítrofs, com la literatura o la filosofia.

Sense abandonar el dibuix, disciplina constant a la seva obra, l'escultura en les seves més variades formes o la fotografia sempre estan presents en el seu treball. Gradualment, el vídeo ha anat asso-

lint rellevància com a suport creatiu i s'ha erigit com a protagonista en el conjunt de la seva producció. La seva obra s'alimenta en els seus inicis d'una realitat propera, quasi autobiogràfica, amb treballs en els quals apareix l'artista com a protagonista o recrea les seves aficions: és el cas de *La espera*, en què aborda l'esport del surf; el projecte *Ícaro*, en què els seus personatges, buits literalment, visitaven els molls de càrrega del port, les construccions industrials abandonades a la seva sort, o el carbó tan identificat a Astúries.

STEVE MCCURRY. LA INSTANTÀNIA QUOTIDIANA

Amb el comissariat de Joan Carles Gomis (Fundació Palma Espai d'Art) i d'Emmanuelle Hascoët (Magnum Photos), arriba al Soler una magnífica retrospectiva de Steve McCurry (Filadèlfia, Estats Units,

1950), considerat mundialment un dels fotògrafs més significatius del documentalisme dels darrers anys, i guanyador d'alguns dels premis de fotografia més prestigiosos. Reputat per la seva evocadora fotografia en color i consolidat dins la millor tradició documental, McCurry captura l'essència de la lluita i l'alegria de l'ésser humà. Membre de Magnum Photos des de 1986, ha cercat i trobat l'inoblidable, i moltes de les seves imatges s'han convertit en icones modernes. McCurry es va graduar amb matrícula d'honor a la Facultat d'Arts i Arquitectura de la Universitat Estatal de Pennsilvània i, després de treballar en un diari durant dos anys, se'n va anar a l'Índia per treballar com a *freelance*. Va ser a l'Índia on McCurry va aprendre a mirar i a esperar la vida, i es va convertir en testimoni d'algunes de les imatges més copsadores de la fotografia dels darrers temps.

la veu de Mallorca

L'actualitat que t'interessa
al moment!

www.laveudemallorca.cat

Steve McCurry. Sri Lanka. South Coast. Weligama. 1995. Fishermen.
© Steve McCurry/Magnum Photos/Contacto

La seva carrera es va disparar quan, disfressat amb vestimentes dels nadius, va creuar la frontera del Pakistan i va entrar a la zona controlada pels rebels de l'Afganistan després de la invasió russa. Quan va tornar, portava els rodets de fotos cosits entre la roba i imatges que serien publicades internacionalment, les quals foren de les primeres que mostraren aquest conflicte al món. Acumula nombrosos premis, inclòs el Robert Capa Gold Medal al millor reportatge de fotos a l'estranger, i el Magazine Photographer of the Year, premi atorgat per l'Associació Nacional de Fotògrafs de Premsa. Va ser el mateix any en què va guanyar, sense precedents, quatre primers premis en el World Press Photo Contest. Ha guanyat, també, l'Olivier Rebbot Memorial Award dues vegades.

McCurry ha cobert moltes zones de conflicte, com Birmània, Sri Lanka, Beirut, Cambodja, les Filipines, la guerra del Golf, l'antiga Iugoslàvia, l'Afganistan i el Tibet. S'ha centrat en les conseqüències de la guerra en l'ésser humà, no

simplement mostrant la seva influència en el paisatge sinó més aviat en la cara humana. El seu treball ha estat publicat a les revistes més importants de tot el món. Sovint apareix a la revista *National Geographic*, amb recents articles sobre el Tibet, l'Afganistan, l'Iraq, el lemen i els temples d'Angkor Wat, a Cambodja. McCurry és mogut per una curiositat innata i per un sentit de l'increïble sobre el món i els seus habitants. Té una misteriosa habilitat per creuar les fronteres del llenguatge i la cultura i capturar així històries sobre l'experiència humana.

Un punt important en la seva carrera va ser el redescobriment de la nina afganesa refugiada –fins aquell moment desconeguda– que molta gent ha descrit com la fotografia més recognoscible d'àmbit mundial en l'actualitat. Quan McCurry finalment va localitzar Sharbat Gula després d'almenys dues dècades, va dir: «La seva pell estava gastada; ara hi ha arrugues, però continua essent tan impactant com ho havia estat anys enrere.»

Dels llibres publicats per McCurry

destacam *The Imperial Way* (1985), *Monsoon* (1988), *Portraits* (1999), *South Southeast* (2000), *Sanctuary* (2002), *The Path to Buddha: A Tibetan Pilgrimage* (2003), *Steve McCurry* (2005), *Looking East* (2006), *In the Shadow of Mountains* (2007), *The Unguarded Moment* (2009) i *Steve McCurry: The Iconic Photographs* (2011).

En aquesta retrospectiva trobam una col·lecció dels retrats i les fotografies més sublimes de paisatges i carrers que ha fet Steve McCurry al llarg dels darrers 27 anys. Junta-ment amb impressionants vistes de ciutats de gres, paisatges muntanyosos o vells temples apareixen infants, pastors, guerrers o treballadors. S'inclouen a l'exposició diverses imatges inèdites i fotografies que no s'havien vist abans, fetes en els seus darrers viatges a l'Índia o al Tibet. Aquestes imatges evocadores i plenes de lirisme capturen l'esperit perdurable, la grandesa i la bellesa del paisatge i de la gent. A les fotografies de l'exposició, entre les quals hi trobam mostres dels seus millors reportatges, ens cospa l'experiència humana, que va més enllà dels límits de la llengua i la cultura. Són imatges clàssiques, màgiques i impactants, que inclouen l'Àsia del sud i el Sud-est asiàtic i també els seus famosos retrats. Persuasius, inoblidables i commovedors, així són els seus retrats del carrer: instantànies senzilles de la gent, sense un estil concret, que ens revelen la universalitat de l'emoció humana.

Casal Solleric – Palma

Jérôme Leuba. *Battlefields.*

Planta baixa / Zona Zero.

Fins al 4 de setembre de 2011

Avelino Sala. *Blockhouse.*

Espai Quatre.

Fins al 4 de setembre de 2011

Steve McCurry. *Retrospectiva.*

Planta noble.

Fins al 4 de setembre de 2011

És el que vius.

El que aprens.

El que comparteixes.

És el que et fa avançar.

Per això, nosaltres et seguim,

ens movem amb tu.

**Ens
movem
per tu**

90.6

**nova
freqüència**

[M]ona Mallorca

rtvmallorca.cat

Deu becaris de "Sa Nostra" podran ampliar estudis superiors a l'estranger

Els nous becaris de "Sa Nostra" són Aïda Borràs, Ana Carlota Cáceres, Sergio Cantero, Óscar Caravaca, Carmen Casasayas, Pilar Goñalons, Enrique Hernández, Víctor Huarcaya, Diana Palenzuela i Ana Francisca Sbert. Ampliaran estudis a Suïssa, Taiwan, Holanda, Estats Units, Regne Unit, Alemanya i França. Enguany, cada beca té una dotació de fins a 10.000 euros.

La convocatòria d'ampliació d'estudis a l'estranger es va engegar el curs 1985-1986. Segons el president de "Sa Nostra", Fernando Alzamora, «han estat moltes les experiències, les vivències personals i les oportunitats que s'han brindat a aquests 172 becaris, dels quals 87 són dones i 85 són homes». La beca «és una oportunitat que han d'aprofitar per millorar la seva formació, ja que té una incidència directa en el capital humà d'aquesta comunitat», ha afegit.

202 beques en 26 anys

Gràcies a les 202 beques atorgades per "Sa Nostra" al llarg de 26 anys, els estudiants de la nostra comunitat han tengut l'oportunitat de fer estades als centres forma-

D'esquerra a dreta, Óscar Caravaca, Diana Palenzuela, Ana Francisca Sbert, Enrique Hernández, Pilar Goñalons, Ana Carlota Cáceres i Aïda Borràs.

tius més importants del món. Economia, dret, biologia, informàtica, música i belles arts són els camps d'estudi amb més demanda per part dels becaris.

Des de la primera convocatòria, feta conjuntament amb la Universitat de les Illes Balears, es permet

que accedeixin a aquest programa els estudiants que també han desenvolupat els seus estudis fora de la UIB. De fet, l'objectiu del programa és aconseguir que la societat balear s'adapti a les noves exigències científiques, tècniques i artístiques del món actual.

Travessa de la serra de Tramuntana tira a tira

Cinquena etapa: d'Orient a Bunyola

TEXT I FOTOS: GASPAR VALERO

Itinerari

Orient - Ca la Beata (vall d'Orient) - coll d'Honor - coll del Picó - penyals d'Honor - el Través - coll de Cupí - camí del Grau - Bunyola

Horari aproximat:

3 h 45 min (temps aproximat de marxa, sense les aturades)

A Joan Riera Colom

Vista dels Penyals d'Honor des de sa Màquina.

[itineraris]

t e n d è n c i e s

Iniciam la cinquena etapa de la Travessa al poblet d'Orient. Caminam per la carretera en direcció a Bunyola (Ma-2100) i, ben aviat, observam la fita del quilòmetre 10 d'aquesta via. Just a la dreta, queda el camí de Coma-sema, i un portell de Son Palou i un molí d'aigua a l'esquerra. Passam el torrent, amb polls a la dreta, i avançam per l'asfalt pel centre de la vall. Un quilòmetre més endavant hi ha les cases del Pujol, a la dreta de la carretera. Després, a l'altura del quilòmetre 8,500, deixam a l'esquerra el conegut camí del Freu i de Coanegra. En aquest punt, abandonam l'asfalt per la dreta i avançam per un dreçereta entre alzines, amb una pareteta a la dreta. Tres minuts més endavant, agafam novament la carretera, amb les cases de Son Perot a l'esquerra.

Arribam així a la part de ponent de la vall d'Orient, a l'altura del quilòmetre 7,900. Deixam a la dreta un caminet que avança cap al puig del Vent i Honor i, alguns

metres més de carretera, agafam un caminet a la dreta, abans de la casa dita Ca la Beata. Cinc minuts

més endavant, passam vora una coveta mig esbucada. Un revolt de la carretera queda a la nostra es-

querra; el deixam de banda i continuam per la nostra drecera, en pujada per la dreta. Dos minuts més

www.esrefugi.es

ESQUI SNOW	ESCALADA	BARRANCS ESPELEO	VIATGES	MONTANYA TREKKING	CAMPING	ORIENTACIÓ	CURSOS

DES DE 1976

ES REFUGI

ESPORTS D' AVENTURA

Via Sindicat, 21, Pati. 07002. Palma de Mallorca, Illes Balears. T 971 71 67 31. A/e refugi@base.net

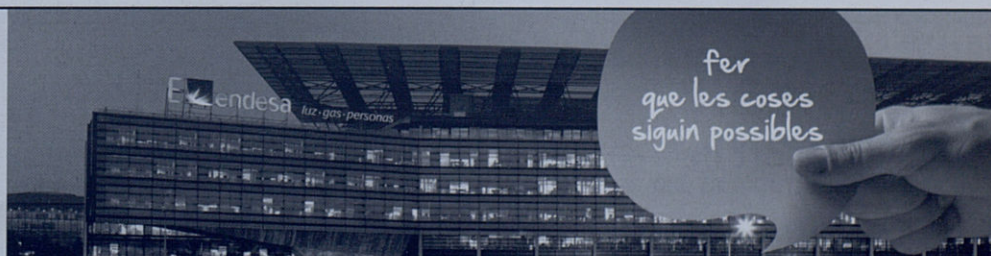

La vall d'Orient cap al Freu i la Comuna.

amunt, enllaçam amb un caminet que ve de la zona del puig del Vent i l'agafam per l'esquerra. Un mi-

nut després arribam a la carretera, vora el quilòmetre 7. Just després, travessam l'asfalt i agafam el camí vell, per la dreta, que puja cap al coll d'Honor. Mentre guanyam altura entre pins i alzines, a la dreta queda el coster del puig de Reig, amb roques penya-segades. La pujada s'alenteix i travessam un planiol, amb la carretera a l'esquerra. Una pujadeta suau ens deixa al coll d'Honor, situat a la carretera de Bunyola a Orient, a l'altura del quilòmetre 6,100. En el centre del coll, des de la posició d'arribada, anam alguns metres cap al vessant d'Orient i agafam el camí de carro que parteix per la dreta, amb una roca ben enmig del camí. Deixam unes restes d'un portell a la dreta i un caminet a l'esquerra i començam a pujar cap al coll del Picó. A uns cinc minuts, deixam a l'esquerra un sender que davalla fins a Can Morro i el Freu. Entre argelagues, ginebrons, arboceres, xiprell i aladern, la vista s'eixampla i, després d'una volta a l'esquerra, dominam visualment la vall d'Orient, fins a les muntanyes de Coma-sema, i amb el muraldal rocós de la serra d'Alfàbia ben a prop. A uns vint minuts de camí, la pujada s'acaba perquè hem arribat al coll del Picó, fitat per pins ben alts. A l'esquerra observam els punxeguts Picó Petit i Picó Gros (717 m i 728 m respectivament).

Des del coll del Picó davallam ràpidament fins que, en cinc minuts, arribam a l'entreforc del camí del comellar de les Covasses, que parteix per l'esquerra i s'acosta al torrent de Coanegra; el deixam de banda i anam per la dreta, disposats a pujar cap a la zona dels penyals d'Honor, en plena Comuna de Bunyola. Mentre, l'alzinar fa acte de presència i el camí és més estret, de ferradura, i puja rost amunt. A la dreta, s'alcen parets rocoses i, en tres o quatre minuts de l'anterior creuer, arribam a un rotlo de sitja, amb unes balmetes a la roca de la dreta. Alguns metres més endavant, hem de posar-hi atenció, perquè deixam el camí més ferm de l'esquerra, que es dirigeix cap al Cocó Peguer, i pujam per la dreta, per un sender fressat per les bicicletes de muntanya. Passam un sòl amb roquissar, amb pins i arboceres, seguit d'una sitja i la seva barraca, on continuam en tendència a la dreta; superam uns troncs arrencats enterra i, per camí estret, observam un avenc a l'esquerra i, just després, travessam el que semblen les restes d'un camí vell. Després de passar vora una barraca de carboner mig destruïda, a la dreta, i la seva sitja, assolim un nivell planer, amb bosc espès d'alzines i pins. A peu pla, dos minuts més endavant arribam a la pista de la Comuna

Actitud Blava

Els que creuen que les coses es poden fer són els que aconsegueixen fer-les. I amb ells compartim una mateixa actitud, l'Actitud Blava, l'actitud de fer que les coses siguin possibles.

actitudazul.com

llum · gas · persones

Vista des del cim dels Penyals d'Honor.

de Bunyola. En aquest important entreforc, anam per la dreta, cap als penyals d'Honor; a l'esquerra el camí ample va cap a la cisterneta d'en Gil i arriba a Cal Garriguer.

La Comuna és una finca pública, propietat de l'Ajuntament de Bunyola. Té una extensió de 716 hectàrees, segons dades oficials, encara que popularment es parla de 1.111 quarterades (789 ha).

Aquesta superfície constitueix el 8,5 % del total del terme de Bunyola. Estrictament, la Comuna de Bunyola és un bé de propis, és a dir, la propietat i la utilitat són de la corporació municipal. Per con-

el mirall
amb el suport de

GOBIERNO
DE ESPAÑA

MINISTERIO
DE CULTURA

ecogràfic
disseny

francesc de borja moll, 8a baixos · 07003 · palma
971 723 819 · 649 670 163
ecografic1@gmail.com

Els participants a la cinquena etapa de la Travessa, a l'església d'Orient.

tra, els béns comunals defineixen una situació de propietat i d'ús que és de tots els veïns. La capbreuació de 1773 és el primer document en què hi ha constància jurídica del caràcter municipal de la Comuna,

però amb referències al temps imemorial d'aquesta consideració, encara que amb manca de documentació. L'any 1926 és declarada forest d'utilitat pública.

Per pista ampla, en lleugera da-

vallada, en direcció sud-oest, observam a la dreta el primer cim dels penyals d'Honor (813 m). Una mica més avall, a uns deu minuts d'haver assolit la pista, arribam a l'entreforc d'on surt el camí del

GRUP AVA

Viajes
Martel
BAL. 029 M/D

PONT DE NOVEMBRE 2011

LISBOA DEL 28 D'OCT. A L'1 DE NOV. **415 euros**

VIENA DEL 28 D'OCT. A L'1 DE NOV. **474 euros**

ISTANBUL DEL 28 D'OCT. A L'1 DE NOV. **555 euros**

BERLÍN DEL 28 D'OCT. A L'1 DE NOV. **400 euros**

VOLS DIRECTES - DES DE PALMA

Oms, 50 · 07003 · Palma (Mallorca) · Tel. 971 72 38 42 · Fax 971 72 69 42 · A/e: ventas@viajesmartel.com

La vall d'Orient des dels voltants des Picó.

segon cim dels penyals d'Honor. Per arribar-hi, deixam la pista forestal i agafam el sender que puja cap a la nostra dreta. És un sender que ascendeix entre pins i arboceres i que, en set o vuit minuts, ens permet assolir el capdamunt de la carena dels penyals d'Honor (808 m). Just abans del cim, s'acaba la vegetació arbòria i hem de pujar alguns metres de roquissar. Just a l'esquerra, la roca de l'avantcim és ocupada per una caseta i una antena. La panoràmica des del curucull dels penyals d'Honor davant el muradal rocós de la serra

d'Alfàbia i sobre les valls d'Honor i Son Creus és impressionant.

Des del penyal d'Honor tornam a davallar pel mateix tirany que ens ha servit de pujada, fins que recuperam novament la pista forestal. Una vegada que hem arribat a aquest camí ample, voltam a la dreta, amb la nostra pista ben guardada d'arboceres; més endavant, a uns vuit minuts del camí del cim, arribam al corral de ses Cabres, d'on parteix, vora un rotlo de sitja i cap a la dreta, el camí del pas de Son Creus. La pista continua en tendència a l'esquerra i, en dava-

llada, descriu un revolt a la dreta i un altre a l'esquerra. Tres minuts més endavant, abandonam la pista i anam per un sender que parteix per la dreta, en davallada entre roques. Dos minuts més avall, passam vora un forn de calç, mentre es fan presents diverses sitges de carboner. A set o vull minuts d'haver abandonat la pista, arribam a l'entreforc del començament del camí dit el Través, així anomenat perquè comunica el comellar d'en Cupí amb la carretera de la Comuna, cap a la nostra esquerra. Continuem en línia recta,

com marca un cartell que indica «Bunyola», en lleugera davallada per la part alta del comellar d'en Cupí, un camí magnífic, mig engorjat entre roques molsudes i ombres d'alzinar que juguen a la recerca dels clarobscurs. Dos forns de calç, un a l'esquerra i l'altre a la dreta, fiten el comellar. A deu minuts del Través, arribam a un entreforc de camins, delatat per la presència d'un forn de calç, situat ben enmig dels dos vials: a l'esquerra, el que és pròpiament el camí del comellar d'en Cupí i a la dreta, el camí del Grau, cap a on ens dirigim.

El camí de la Comuna.

El camí del Grau deixa a l'esquerra un rotlo de sitja, anomenat d'en Jaumetó, i es converteix en camí de ferradura, més estret i més rost en davallada. Cinc minuts més avall arribam a un entreforc de camins on un rètol ens indica que cap a la dreta hi ha un mirador. Aquest camí curt no és degut al mirador, sinó que conduïa des del camí principal fins a la Màquina, nom que designava el lloc on hi havia l'estació superior d'un rústic funicular emprat pels treballadors de la muntanya per davallar feixos de llenya, amb un llarg filferro. Des del mirador, els penyals d'Honor es fan visibles cap al nord-est. Novament al camí principal, continuam la davallada, entre pins, mentre el camí assoleix una autèntica personalitat de camí de muntanya, empedrat i amb marge lateral de sosteniment cap al costat obert sobre el desnivell. Més avall, arribam a la zona anomenada el pla de les Perdigalles, on hi ha una bifurcació que, cap a la dreta, dóna accés al pas de Can Grau. La nostra ruta deixa de banda aquest camí i continua cap a l'esquerra. Cinc minuts més avall, hi trobam un aljub, situat a l'esquerra del camí. És anomenat el Bassol Tapat, i té la volta de coberta es-

baldregada. Poc després arribam a un forn de calç de grans dimensions; el nostre camí en voreja l'olla fent un revolt. Mentre davallam els darrers metres del camí del Grau, el pujol del Castellet ens queda a ponent, ocupant el coster de la dreta del camí. Entre parets altes i ja sense bosc, acabam el camí del Grau a la bifurcació següent; hem d'anar pel camí de carro que puja per la dreta, pel camí del Planiol. Mentre, a l'esquerra s'alcen els espectaculars espadats del penyal de Can Fil. El nostre camí ens apropa a Bunyola, entre cases i xalets esparsos; a la dreta, hi ha les cases restaurades de Can Regalim, amb portal rodó. Aviat arribam al capdamunt de la vila de Bunyola, on entram per la dreta, per un tram de camí vell empedrat que enllaça amb la part alta del carreró de la Comuna. Davallam per les escales d'aquest carreró laberíntic, ja entre cases, alteroses i arrapades al coster de la muntanya, i assolim el carrer d'Orient; si anam per l'esquerra, hem de voltar després a la dreta, pel carrer de Santa Catalina Tomàs i, agafant un dels carrers de l'esquerra, arribam al centre de Bunyola, on acabam l'excursió i aquesta etapa de la Travessa tira a tira.

[cine fàgial]

t e n d é n c i e s

Petites mentides amb importància

TEXT: MATÍAS VALLÉS

Escric aquest article perquè acab de rebre una carta, i l'essència del periodisme rau en la comunió amb els lectors no sempre escassos. La meua corresponsal és una súbdita anglesa amb residència a Sóller. Per resumir la seva exposició, afirma haver llegit una nota amb la meua firma favorable a la pel·lícula francesa *Pequeñas mentiras sin importancia*, una obra tan perfecta que Marion Cotillard se significa com un més dels seus múltiples al·licients, sense absorbir-la per complet com a *Origen*. A continuació, la meua corresponsal assenyala que concedeix cert crèdit als meus articles, un dada que hauria d'alimentar la meua arrogància si el seu text acabàs aquí. Això no obstant, i en compliment dels principis clàssics del sarcasme, es limita a acaramullar elogis com el combustible que alimentarà la foguera on cremarà la seva admiració peril·litada.

En efecte, la ciutadana britànica, encara que mallorquina assimilada, es va dirigir juntament amb la seva parella a un cinema on projectaven *Pequeñas mentiras*. Segons el seu relat, la projecció no havia arribat a l'equador quan tots dos varen decidir abandonar la sala. I en la seva missiva no s'oblida de manifestar-me que l'experiència altament insatisfactòria els va deixar «tretze euros més pobres». Confés que l'argument econòmic, especialment dolorós en temps de crisis i austeritats, em va mortificar amb la duresa d'una acusació pe-

nal. De cop se'm va il·luminar la irresponsabilitat amb què empenyem persones innocents cap a destins catastròfics. Perquè ningú no torni a acusar-me de lleugeresa, no he tornat a recomanar una pel·lícula. Admetem que tampoc no n'he vista una de semblant.

Si l'any no millora espectacularment, i no abunden les expectatives respecte d'això, *Pequeñas mentiras* es convertirà en un dels títols capitals del 2011. M'ha costat més explicar-me el fracàs de la meua parella de víctimes que aclarir la brillantor enlluernadora d'aquesta obra coral. En síntesi, un grup de trentins decideix prosseguir els seus plans de vacances després que un d'ells pateixi un brutal accident de trànsit. En principi, la pel·lícula mesura l'impacte de la col·lisió sobre el grup. De fet, es dona l'esquena al membre ferit de la bandada, i la vida continua a prou distància perquè els laments hospitalaris arribin esmoreïts. Aquest distanciament de l'objectiu inicial seria un error, però, sens dubte, contribueix a entroncar la pel·lícula amb la realitat que aparta el dolor de la nostra peripècia quotidiana.

El ritual de les vacances transcorre a la vil·la de l'element més descarat del grup, un empresari incapaç de desconnectar i que a més acaba de descobrir que un dels seus amics de tota la vida s'ha enamorat d'ell. La trama és lleugera, però el ritme oscil·la sense titubeigs de l'*slapstick* –els capítols relacionat amb les mosteles– al drama d'alt voltatge, sense rebutjar les incursions en la violència física. La narració s'estén durant dues hores i mitja, però té prou densitat perquè la resolució arribi abans que la mirada estigui més pendent del rellotge que de la pantalla. Tal vegada la nacionalitat dels congregats va espantar la parella de damnificats britànics amb qui he contret un deute no tan sols econòmic.

La meua conclusió per a persones que temen perdre tretze euros

per una crítica desenfocada és que llegeixin dues valoracions, una de favorable i una altra de desfavorable, la qual cosa és avui possible en pàgines com rottentomatoes.com. Si haguessin pres la precaució de cercar els comentaris despectius de Carlos Boyero sobre *Pequeñas mentiras*, tal vegada els meus anglesos podrien haver destinat la quantitat malgastada a comprar quelcom a Ikea. Igual que en *La red social*, em distancii de l'*Überkritik* per mantenir-me en la genialitat de mantenir lligada la trama coral. El meu argument definitiu radica en el fet que jo hauria d'odiar una pel·lícula així, sense un plantejament argumental heroic. Si ha derruït la meua hostilitat, ha de gaudir d'una potència per sobre de la mitjana de la cartellera.

I a més tenim Marion Cotillard, el meu as a la màniga. Preferiria no recórrer a la protagonista de *Pequeñas mentiras* com a argu-

ment, perquè podria semblar que la fascinació personal traeix la independència del judici. I no és així, encara que costa no celebrar adequadament dues escenes que resol sense necessitat d'articular paraula. En la primera, acomiada amb una mirada l'amant usat que aspira a estendre cap a la convivència el seu fugaç moment de glòria sexual. En la segona, transmet l'emoció tampoc no vocalitzada amb la qual interioritza la confirmació del seu embaràs. L'ha dirigida, a ella i la pel·lícula sencera, el seu company Guillaume Canet, el qual simultàniament hem contemplat seduït en *Sólo a una noche* Keira Knightley, tal vegada l'única actriu contemporània que pot competir en esplendor amb Cotillard, encara que em roda el cap ara mateix cap a la incisiva Mila Kunis.

És inevitable comparar *Pequeñas mentiras* amb *Reencuentro*. En ambdós casos, maquinàries d'extre-

ma precisió apareixen com a manifestacions espontànies de l'amistat de llarga durada. La pel·lícula de Lawrence Kasdan que va llançar un grapat d'actors llegendaris –Kevin Kline, William Hurt, Jeff Goldblum– també circula entorn de la desaparició de l'amic comú, però no m'atreveix ni a utilitzar-la per calibrar altres produccions, perquè la consider una de les joies de la història del cinema. Els practicants de la indústria cinematogràfica haurien de plantejar-se quins criteris consoliden a la ment de l'espectador cintes que comprenen el melodrama amb dosis d'humor. Per exemple, *Beginners* corona els seus propòsits, en bona part per les interpretacions de Christopher Plummer, Mélanie Laurent i Ewan McGregor. En canvi, la italiana *La prima cosa bella* s'enfonsa estrepitosament, com l'enèsima prova del dany que Almodóvar ha fet al cinema mundial.

LLIBRES DE TOTS
ELS PAÏSOS
CATALANS

LLIBRES INFANTILS
I JOGUINES

LLIBRES DE TEXT

MÚSICA, PEL·LÍCULES
I JOCS D'ORDINADOR
EN CATALÀ

SERVEI DE LLIBRES
ESTRANGERS

Carrer d'en Rubí, 5 - Tel. i Fax 971 71 38 21
07002 Palma (Mallorca) - quart_creixent@quartcreixent.cat
www.quartcreixent.cat

Arts
XISCO
Gràfiques

carrer del baix riera, 1 - a
tel / fax: 971 47 57 54
07008 Palma de Mallorca

Arenal

Pça. Gaspar Rull, 1an, 5 · 07600 Palma
Tel. 971 492 866
bibarenal@a-palma.es
Dilluns i divendres de les 9 a les 15 h
Dimarts, dimecres i dijous de les 15 a les 21 h

Casal Solleric

Passeig del Born, 27 · 07012 Palma
Tel. 971 722 092
caguilo@sf.a-palma.es
De dilluns a divendres de les 8.30 a les 14.30 h
Dimarts també de les 17 a les 20 h
Especialitzada en art

Coll d'en Rabassa

Albuera, 1 · 07007 Palma
Tel. 971 490 354
bibcoll@a-palma.es
De dilluns a divendres de les 16 a les 21 h
Dimarts i dijous també de les 10.30 a les 13.30 h
Dissabte de les 9 a les 13 h

Cort

Pça. de Cort, 1 · 07001 Palma
Tel. 971 225 962
bibcort@a-palma.es
De dilluns a divendres de les 8.30 a les 20.30 h
Dissabte de les 9 a les 13 h

Establiments

Carretera Esporles, 74 · 07010 Palma
Tel. 971 765 192
bibestabliments@a-palma.es
Dilluns i divendres de les 9 a les 15 h
Dimarts, dimecres i dijous de les 15 a les 21 h

Gènova

Barranc, 22 · 07015 Palma
Tel. 971 405 481
bibgenova@a-palma.es
Dilluns i divendres de les 9 a les 15 h
Dimarts, dimecres i dijous de les 15 a les 21 h

Indioteria

Gremi Tintorers, 2 · 07009 Palma
Tel. 971 207 505
bibsaindioteria@a-palma.es
Dilluns i divendres de les 9 a les 15 h
Dimarts, dimecres i dijous de les 15 a les 21 h

Joan Alcover

Joan Alcover, 28 · 07006 Palma
Tel. 971 771 724
bibjalcoverl@a-palma.es
De dilluns a divendres de les 8.30 a les 20.30 h
Dissabte de les 9 a les 13 h

Josep M. Llompart

Emperadriu Eugènia, 6 (S'Escorxador) · 07010 Palma
Tel. 971 753 942
bibjmllompart@a-palma.es
De dilluns a divendres de les 8.30 a les 20.30 h
Dissabte de les 9 a les 13 h i de les 16 a les 20 h

Molinar

Xadó, 3b · 07006 Palma
Tel. 971 247 649
bibmolinar@a-palma.es
Dilluns i divendres de les 9 a les 15 h
Dimarts, dimecres i dijous de les 15 a les 21 h

Olivar

Plaça de l'Olivar, edifici Mercat de l'Olivar,
1ª planta · 07002 Palma
Tel. 971 726 580
bibolivar@a-palma.es
De dilluns a divendres de les 8 a les 14 h
Dissabte de les 9 a les 13 h

Polígon de Llevant

Ciutat de Querétaro, 3 · 07007 Palma
Tel. 971 242 155
bibpoligondellevant@a-palma.es
Dilluns i divendres de les 9 a les 15 h
Dimarts, dimecres i dijous de les 15 a les 21 h

Rafal Vell

Joan Estelrich Artigues, 50 · 07008 Palma
Tel. 971 474 414
bibrafalvell@a-palma.es
Dilluns i divendres de les 9 a les 15 h
Dimarts, dimecres i dijous de les 15 a les 21 h

Ramon Llull

Institut Balear, s/n · 07012 Palma
Tel. 971 299 260
bibramonllull@a-palma.es
De dilluns a divendres de
les 8.30 a les 20.30 h
Dissabte de les 9 a les 13 h

Sant Jordi

Pau Bouvy, 31 · 07199 Palma
Tel. 971 742 036
bibsantjordi@a-palma.es
Dilluns i divendres de les 9 a les 15 h
Dimarts, dimecres i dijous de les 15 a les 21 h

Santa Catalina

Fàbrica, 34 · 07013 Palma
Tel. 971 286 069
bibstacatalina@a-palma.es
Dilluns i divendres de les 9 a les 15 h
Dimarts, dimecres i dijous de les 15 a les 21 h

Son Cladera

Cala Mitjana, 41 · 07009 Palma
Tel. 971 470 839
bibsoncladera@a-palma.es
Dilluns i dimecres de 9 a 13.15 h
De dilluns a divendres de les 15.30 a les 21 h
Dissabte de les 9 a les 13 h

Son Ferriol

St. Joan de la Creu, 43 · 07198 Palma
Tel. 971 429 856
bibsonferriol@a-palma.es
De dilluns a divendres de les 16 a les 21 h
Dilluns i dimecres també de les 10.30 a les 13.30 h
Dissabte de les 9 a les 13 h

Son Forteza

Sant Isidre Llauredor, 25 · 07005 Palma
Tel. 971 243 983
bibsonforteza@a-palma.es
Dilluns i divendres de les 9 a les 15 h
Dimarts, dimecres i dijous de les 15 a les 21 h

Son Gotleu

Josep Garcias 2b · 07008 Palma
Tel. 971 273 507
bibsongotleu@a-palma.es
Dilluns i divendres de les 9 a les 15 h
Dimarts, dimecres i dijous de les 15 a les 21 h

Son Rapinya

Catalina March, 4 A · 07013 Palma
Tel. 971 792 337
bibsonrapinya@a-palma.es
Dilluns i divendres de les 9 a les 15 h
Dimarts, dimecres i dijous de les 15 a les 21 h

Son Sardina

Camí Passatemps, 123 · 07120 Palma
bibsonsardina@a-palma.es
De dilluns a dijous de 9 a 11 h
Divendres de 9 a 12 h
De dilluns a divendres de 16 a 21 h
Dissabtes de 9 a 13 h

Son Ximelis

Cap Enderroc, 14 · 07011 Palma
Tel. 971 791 233
bibsonximelis@a-palma.es
De dilluns a dijous de les 15.30 a les 21 h
Divendres de les 10 a les 13.30 i de 15.30 a 21 h
Dissabte de les 9 a les 13 h

Terreno

Dos de Maig, 1 · 07015 Palma
Tel. 971 737 709
bibelterreno@a-palma.es
Dilluns i divendres de les 9 a les 15 h
Dimarts, dimecres i dijous de les 15 a les 21 h

CASAL SOLLERIC

PLANTA NOBLE

LILIANE TOMASKO. *Luminous Matter*
Setembre – novembre

PLANTA ENTRESOL

RAFAEL AMENGUAL. *Retrospectiva*
Setembre – novembre

PLANTA BAIXA

Humor Blanco
JOSEP M. BLANCO IBARZ
Setembre – novembre

ESPAI QUATRE

ALICIA MARTÍN. *Antónimos*
Setembre – novembre

PREMI CIUTAT DE PALMA "ANTONI GELABERT"
D'ARTS VISUALS 2011

15.000 €

Tel. 971 722 092 info@casalsolleric.es